

ÚVOD DO EVANJELIA PODĽA JÁNA

Ján bol synom galilejského rybára Zebedeja (porov. *Mk* 1, 19; 3, 17), jeho matka sa volala Salome (porov. *Mt* 27, 56 s *Mk* 15, 40). Ježiš ho spolu s jeho bratom Jakubom povolal medzi prvými za učeníka (porov. *Mt* 4, 21 n.; *Mk* 1, 19 n.; *Lk* 5, 10). V skupine Dvanástich mal popri Šimonovi Petrovi a vlastnom bratovi Jakubovi popredné miesto (porov. *Mt* 10, 2; *Mk* 3, 17; *Lk* 6, 14). Bol privilegovaným očitým svedkom vzkriesenia Jairovej dcéry (porov. *Mk* 5, 37; *Lk* 8, 51), Ježišovho premenenia (porov. *Mt* 17, 1; *Mk* 9, 2; *Lk* 9, 28) a jeho agónie v Getsemanskej záhrade (porov. *Mt* 26, 37; *Mk* 14, 33). Zebedejových synov Ježiš nazval „Synmi hromu“ (porov. *Mk* 3, 17), pravdepodobne pre ich vznetlivú povahu (porov. *Lk* 9, 54) a ambíciu dostať v budúcom kráľovstve prvé miesta (porov. *Mk* 10, 35; *Mt* 20, 20).

Tradícia stotožňuje Jána s anonymným učeníkom, uvedeným vo štvrtom evanjeliu výrazom „iný (druhý) učeník“ (porov. *Jn* 18, 15 n.; 20, 3 n. 8) a „učeník, ktorého Ježiš miloval“ (porov. *Jn* 13, 23 – 25; 19, 26 n.; 20, 2 – 8; 21, 7. 20 – 23). Bol po Pánovom boku pri Poslednej večeri (*Jn* 13, 23 – 26) a umierajúci Ježiš mu zveril svoju matku (porov. 19, 25 – 27); hovorí sa o ňom aj v opise zjavenia zmŕtvychvstalého Krista pri Tiberiadskom jazere (porov. *Jn* 21, 7. 20 – 23. 24).

V Skutkoch apoštolov sa spomína, že apoštol Ján bol po Ježišovom vystúpení do neba medzi zhromaždenými „v hornej sieni“ (porov. 1, 13) a po príchode Ducha Svätého sa spolu s Petrom venoval misionárskej činnosti (porov. 3, 1); bol s ním uväznený (4, 3 – 21) a neskôr ho s ním Cirkev poslala do Samárie (porov. 8, 14). Zdá sa, že v čase Herodesovho prenasledovania ostal v Jeruzaleme (porov. *Sk* 12, 1 n.), kde sa s ním stretol Pavol (porov. *Gal* 2, 9).

O jeho ďalšom živote je v starej cirkevnej tradícii veľa podrobných správ. Usadil sa údajne v Efeze, počas Domiciánovho prenasledovania bol poslaný do vyhnanstva na ostrov Patmos, ale zomrel prirodzenou smrťou na konci 1. storočia v Efeze.

Už od polovice 2. storočia sa štvrté evanjelium pripisovalo apoštolovi Jánovi, Zebedejovmu synovi, jednému z Dvanástich. Hlavnými svedkami tejto starokresťanskej tradície sú Irenej, Papias

1.
JÁN

2.
PÔVOD
EVANJELIA

a Klement Alexandrijský. Túto tradičnú mienku aj dnes právom zastáva väčšina katolíckych exegetov. Mnohí bádatelia z čisto literárno-kritických dôvodov popierajú, že by apoštol Ján bol priamym autorom štvrtého evanjelia. Niektorí (napr. aj katolícky exegeta R. Schnackenburg) si myslia, že pravým autorom je jeden z Jánových učeníkov, iní zasa (napr. evanjelický exegeta W. G. Kümmel) hovoria o neznámom helenistickom kresťanovi židovského pôvodu z tretej kresťanskej generácie. Hoci je možné, že posledná redakcia štvrtého evanjelia v dnešnej forme nepochádza bezprostredne od apoštola Jána, treba ho pokladať za pravého autora, lebo obsah a učenie spisu sa zakladajú na „svedectve“ Ježišovho učeníka (porov. *Jn* 19, 35; 21, 24), ktorý mal popri Petrovi popredné miesto medzi Dvanástimi (porov. *Mk* 5, 37 paral., 9, 2 paral. a 14, 33 paral.) a v prvotnej Cirkvi (porov. *Sk* 3, 1; 4, 13. 19; 8, 14; *Gal* 2, 9).

Autorom evanjelia bol určite palestínsky Žid: aramejské slová prekladá do gréčtiny (porov. 1, 38. 42; 4, 25; 6, 31. 49 n.; 9, 7; 11, 16; 12, 13; 19, 13. 17; 20, 24), presne a podrobne uvádza zemepisné údaje (porov. 1, 28; 2, 1. 11; 3, 23; 4, 5. 46; 6, 23; 11, 54) a dôkladne pozná židovské zvyky a názory (porov. 7, 2; 10, 22).

Podľa záverov novších teologických prúdov Jánovo evanjelium sa obracia na kresťanských čitateľov, ktorí už mali základné poznatky o Kristovi, aby im pomohlo k plnšiemu životu viery v Ježiša Krista, Božieho Syna. Podľa tradície bolo napísané pre kresťanov v Malej Ázii pravdepodobne medzi rokom 90 a 100 po Kr. Odtiaľ sa rýchlo rozšírilo do Sýrie a Egypta, ako o tom svedčí Rylandsov papyrus (z 2. storočia), Egertonov papyrus (z okolo roku 150) a Bodmerove papyrussy (zo začiatku 3. storočia). Najstaršie citáty cirkevných otcov z Jánovho evanjelia sú u Ignáca Antiochijského a Polykarpa Smyrnianskeho (2. storočie).

Z hľadiska textovej kritiky state 5, 3b – 4 (anjel pri rybníku Betsata) a 7, 53 – 8, 11 (Ježiš a cudzoložnica) nepatrili k pôvodnému textu a iba neskoršie boli vsunuté do Jánovho evanjelia. Kapitola 21 sa podľa náznakov v 20, 31 (prvý záver) a v 21, 24 n. (druhý záver), ako aj pre štylistické a obsahové dôvody pokladá za dodatok posledného redaktora (alebo redaktorského kruhu, porov. v. 24: „A vieme“), lebo pôvodné znenie evanjelia sa končilo textom 20, 29.

Tematický plán Jánovho evanjelia možno v hlavných črtách naznačiť takto:

Prológ (1, 1 – 18).

I. Ježiš sa zjavuje svetu svojimi zázrakmi a rečami

(1, 19 – 12, 50):

1. Začiatky Ježišovho zjavenia (1, 19 – 4, 54)
2. Ježišov boj proti nevere Židov v Galilei (5, 1 – 10, 42)
3. 3. Vrchol Ježišovho sebazjavenia a sporu so Židmi (11, 1 – 12, 50).

II. Ježiš sa zjavuje ako Mesiáš v utrpení, v smrti a vo víťazstve nad ňou (13, 1 – 20, 31):

1. Ježiš sa lúči so svojimi učeníkmi (13, 1 – 17, 26)
2. Ježišov návrat k Otcovi (18, 1 – 19, 42)
3. Zjavenia zmŕtvychvstalého Ježiša (20, 1 – 29) a záverečné slová evanjelistu: cieľ evanjelia (20, 30 – 31).

Dodatok: Ježiš sa zjavuje pri Tiberiadskom jazere (21, 1 – 23) a záverečné slová redaktora evanjelia (21, 24 – 25).

Od synoptických evanjelií sa Jánovo evanjelium líši štruktúrou, obsahom, štýlom, ako aj teologickým chápaním a výkladom Ježišových činov a slov. Na rozdiel od ostatných evanjelií, ktoré predstavujú Ježišovu činnosť v rámci jedného roka (jedna Veľká noc, jedna cesta do Jeruzalema a hlavné účinkovanie v Galilei), Jánovo evanjelium ju rozvrhuje na tri roky (tri Veľké noci, porov. 2, 13; 6, 4; 12, 1 a tri cesty medzi Galileou a Jeruzalemom, ktorý je javiskom hlavných udalostí, porov. 2, 13; 5, 1; 7, 10). Ježišove zázraky a reči sa v ňom rozvídzajú obsiahnejšie a sú navzájom úzko späté (porov. napr. zázračné rozmnoženie chlebov v 6, 5 – 13 a reč o chlebe života v 6, 26 – 51; pozri aj 9, 1 – 41: uzdravenie slepého od narodenia a 11, 1 – 44: vzkriesenie Lazára, kde evanjelista komentuje zázraky teologickými úvahami). Namiesto správ o Ježišovom detstve (ako u *Mt* 1 – 2 a *Lk* 1 – 2) Ján kladie na začiatok svojho evanjelia prológ s hlbokou úvahou o Logose (Slove) a o jeho preexistencii a inkarnácii (porov. 1, 1 – 18). Príznačnou črtou Jánovho evanjelia je dramatickosť, s ktorou predstavuje reakciu a nepriateľský postoj Židov voči Ježišovmu sebazjaveniu už hneď od začiatku (porov. 1, 11; 5, 16). Postupne, ako sa toto zjavenie šíri, rastie aj nepriateľstvo Židov: vrcholom

3.

OBSAH
A ROZDELENIE

4.

CHARAKTERIS-
TICKÉ ČRTY
JÁNOVHO
EVANJELIA

a prekonaním tohto konfliktu je kríž. Celý postup a vývin udalostí v Jánovom evanjeliu smerujú k „hodine“, ktorou je chvíľa Ježišovej smrti a jeho definitívneho oslávenia (porov. 2, 4; 7, 30; 8, 20: „ešte neprišla moja hodina“ a 12, 23; 13, 1; 17, 1: „nadišla jeho hodina“). Na rozdiel od synoptických evanjelií, v ktorých sa Ježiš predstavuje ako ohlasovateľ a sprostredkovateľ Božieho kráľovstva, v Jánovom evanjeliu Ježiš zjavuje sám seba, pričom kladie veľký dôraz na svoj mimoriadny vzťah k Otcovi (porov. napr. 5, 17 n.; 8, 42. 54; 10, 30. 37 n.), najmä v rozlúčkovej reči (porov. 13, 31 – 16, 33) a vo veľkňazskej modlitbe (porov. 17, 1 – 26). Ježišovo sebazjavenie sa zdôrazňuje najmä výrokmi „Ja som...“ („Ja som cesta“, „pravda“, „život“, „svetlo“, „Mesiáš“, „pastier“, „vinič“, „priateľ“, „chlieb života“, porov. 14, 6; 9, 5; 4, 25 n.; 10, 11; 15, 1. 15; 6, 35). V Ježišových rečiach Jánovho evanjelia je príznačné aj to, že partneri pri rozhovoroch (napr. Nikodém, 3, 1 – 21; Samaritánka, 4, 1 – 26) berú Ježišove slová v ich bežnom, materiálnom zmysle, teda chápu ich čisto ľudským spôsobom.

K osobitnému materiálu Jánovho evanjelia patria početné rozprávania o Ježišových zázrakoch. Tieto zázraky majú úlohu „znamenia“ (gréc. *seméion*). Ježiš nimi dokazuje svoje spasiteľné poslanie (porov. napr. 2, 11; 4, 54). Podľa mienky vedcov autor evanjelia čerpal správy o Ježišových zázrakoch z tzv. „prameňa zjavení“ a potom ich teologicky spracoval. Vo svojom evanjeliu sa neodvoláva na Ježišove reči, ale na jeho „znamenia“ (porov. 2, 23; 3, 2; 6, 2. 26; 7, 31; 11, 47; 12, 37; 20, 30 n.); Ježišove reči nadväzujú na tieto znamenia a bez nich by jeho reči neboli účinné (porov. 5, 36; 6, 26 n.). Podľa Jána aj sám Ježiš sa odvoláva na „znamenia“, i keď ich nazýva „skutky“ (porov. 5, 36; 10, 37 n.; 14, 10 n.; 15, 24). Práve pre tieto „skutky“ viera v jeho slová je ľahšia, kým nevera sa stáva neospravedliteľnou (porov. 5, 31. 36; 10, 32 – 38; 14, 10 – 12; 15, 22 – 24). Ježišove „znamenia“ hrajú dôležitú úlohu najmä v sporoch so Židmi (porov. 7, 31; 9, 16. 30 – 33; 10, 41; 11, 47).

Podľa záverečných slov autora, adresovaných čitateľom, posledné evanjelium bolo „napísané, aby ste verili, že Ježiš je Mesiáš, Boží Syn, a aby ste vierou mali život v jeho mene“ (20, 31). Autorovi teda šlo predovšetkým o vieru v Ježiša, Božieho Syna (kristologická

výpoveď) a o spásanosný význam tejto viery (soteriologická výpoveď), pričom kristológia stojí v službách soteriológie. Pravdu, že Ježiš je Mesiáš, zdôrazňuje Ján na viacerých miestach (porov. 1, 17. 41; 4, 29 atď.) a potvrdzuje ju Ježišovými „znameniami“. Zároveň však vyzdvihuje, že Ježiš prevyšuje mesiášske očakávania Židov, a dokazuje to najmä dvoma titulmi: „Syn človeka“ (porov. napr. 3, 13; 5, 27; 6, 27; 6, 62; 12, 34; 13, 31) a „jednorodný“ Syn (porov. napr. 1, 18; 3, 16; 5, 19 – 47; 10, 22 – 39; 17, 1). Vrcholom Jánovej kristológie je náuka o Logose („kristológia Slova“; porov. 1, 1 – 18). Jánovo evanjelium viac ako ostatné novozákonné spisy zdôrazňuje spásanosný význam vtelenia, ktoré je základom celého Ježišovho vykupiteľského diela, uskutočneného najmä smrťou na kríži. Tajomstvo Kristovej smrti sa sviatostne sprítomňuje v krste (kap. 3), v Eucharistii (kap. 6) a v odpustení hriechov (kap. 20). Človek má účasť na spáse svojou vierou (porov. 3, 16. 36; 5, 24; 6, 40. 47 atď.), ktorá je spolu s láskou (porov. 13, 34; 15, 9 – 12 atď.) základnou požiadavkou spásy.

EVANJELIUM PODĽA JÁNA

1

1

1
13

Prológ, 1, 1 - 18

1 ¹ Na počiatku bolo Slovo a Slovo bolo u Boha a to Slovo bolo Boh. ² Ono bolo na počiatku u Boha. ³ Všetko povstalo skrze neho a bez neho nepovstalo nič z toho, čo povstalo. ⁴ V ňom bol život a život bol svetlom ľudí. ⁵ A svetlo vo tmách svieti, a tmy ho neprijali.

⁶ Bol človek, ktorého poslal Boh, volal sa Ján. ⁷ Prišiel ako svedok vydať svedectvo o svetle, aby skrze neho všetci uverili. ⁸ On sám nebol svetlo, prišiel iba vydať svedectvo o svetle.

⁹ Právě svetlo, ktoré osvecuje každého človeka, prišlo na svet. ¹⁰ Bol na svete a svet povstal skrze neho, a svet ho nepoznal. ¹¹ Prišiel do svojho vlastného, a vlastní ho neprijali.

¹² Ale tým, ktorí ho prijali, dal moc stať sa Božími deťmi: tým, čo uverili v jeho meno, ¹³ čo sa nenarodili ani z krvi, ani z vôle tela, ani z vôle muža, ale z Boha.

1, 1. Ježiša Krista nazýva svätý Ján Slovom, grécky Logos. V tých časoch bol v gréckej filozofii a teológii zaužívaný termín, slovný výraz, ktorý vtedajší spisovatelia používali vo viacerých významoch, okrem iných aj v tzv. teogonickom – bohorodnom. Označovali tak zrodenie sa nejakej božskej bytosti z druhej, a to úkonom umu, myslením. Ako ľudská myšlienka je „slovom“ rozumu, akoby jeho výplodom, tak aj druhá božská osoba je „Slovom“, teda plodom prvej božskej osoby. – Tento pojem sa nachádza aj v Starom zákone, aspoň v hlavných črtách. Je to náuka o „Božej múdrosti“ (*Múd 7, 22–8, 1; Prís 8, 21–31; Sir 24, 1–25 a iné*). Židovskí učenci ju síce svojím spôsobom spracovali (napr. Filón Alexandrijský a niektorí rabíni), neprišli však až k pojmu Božieho Slova ako božskej osoby. – Evanjelista použil túto smelú myšlienku, aby ňou vyjadril tajomstvo vnútorného života Najsvätejšej Trojice.

Pravda, nevezal výraz a pojem „slovo“ – „logos“ v tom istom význame, aký mal vo vtedajšej gréckej filozofii a teológii, ale dal mu nový vieroučný obsah. Nejde tu o božskú „bytosť“ v pohanskom zmysle, ale o osobu v jedinej božskej Bytosti.

1, 3–5. Prvé slová Jánovho evanjelia sú ozvenou prvých slov Knihy Genezis: „Na počiatku stvoril Boh nebo a zem“ (*Gn 1, 1*). Preto sa vo verši 3 výslovne zdôrazňuje, že celý svet bol stvorený skrze Božie Slovo a ďalej že toto Slovo je všeobecným prameňom svetla a života. Porov. *Kol 1, 15–17; Hebr 1, 2 n.*

1, 6. To je Ján Krstiteľ (pozri ďalej v. 15 a 19 n.).

1, 10. „Svet“ tu znamená ľudí, ktorí zavrhnú Boha a jeho príkazy.

1, 12. Boží Syn nás posväčujúcou milostou robí Božími deťmi.

¹⁴ A Slovo sa telom stalo a prebývalo medzi nami. A my sme uvideli jeho slávu, slávu, akú má od Otca jednorodený Syn, plný milosti a pravdy.

¹⁵ Ján o ňom vydal svedectvo a volal: „Toto je ten, o ktorom som hovoril: Ten, čo príde po mne, je predo mnou, lebo bol prv ako ja.“

¹⁶ Z jeho plnosti sme my všetci dostali milosť za milosťou. ¹⁷ Lebo ak zákon bol daný skrze Mojžiša, milosť a pravda prišli skrze Ježiša Krista. ¹⁸ Boha nikto nikdy nevidel. Jednorodený Boh, ktorý je v lone Otca, ten o ňom priniesol zvesť.

1

14

—

1

28

I. Prvá Veľká noc, 1, 19 – 3, 36

A. ZAČIATOK SVEDECTIEV, 1, 19 – 2, 12

Svedectvo Jána Krstiteľa. – ¹⁹ A toto je Jánovo svedectvo: Keď Židia z Jeruzalema poslali k nemu kňazov a levitov, aby sa ho pýtali: „Kto si ty?“, ²⁰ on vyznal a nič nezaprel. Vyznal: „Ja nie som Mesiáš.“ ²¹ „Čo teda,“ pýtali sa ho, „si Eliáš?“ Povedal: „Nie som.“ „Si prorok?“ Odpovedal: „Nie.“ ²² Vraveli mu teda: „Kto si? Aby sme mohli dať odpoveď tým, čo nás poslali. Čo hovoríš o sebe?“ ²³ Povedal:

„Ja som *hlas volajúceho na púšti:*
„Vyrovnajte cestu Pánovi,“

ako povedal prorok Izaiáš.“ ²⁴ Tí vyslaní boli spomedzi farizejov. ²⁵ A pýtali sa ho: „Prečo teda krstíš, keď nie si Mesiáš ani Eliáš, ani prorok?“ ²⁶ Ján im odpovedal: „Ja krstím vodou. Medzi vami stojí ten, ktorého nepoznáte. ²⁷ On prichádza po mne a ja nie som hoden rozviazať mu remienok na obuvi.“ ²⁸ To sa stalo v Betánii za Jordánom, kde Ján krstil.

1, 14. „Telom“ je hebraizmus, znamená „človekom“. Tento verš výslovne a slávnostne hovorí o vtelení Božieho Syna. Božie Slovo sa stalo telom, čiže človekom v pravom zmysle slova – bez toho, že by prestalo byť Bohom (porov. Flp 2, 6–8).

1, 19–34. Ján, podobne ako Marek, začína priamo svedectvom Jána Krstiteľa. Toto svedectvo, ktoré vyvrcholilo pri krste samého Ježiša, spadá asi na začiatok roku 28 po Kr. (porov. poznámku k Lk 3, 1).

1, 23. Iz 40, 3.

29 Keď na druhý deň videl, ako k nemu prichádza Ježiš, zvolal: „Hľa, Boží Baránok, ktorý sníma hriech sveta.“³⁰ Toto je ten, o ktorom som hovoril: Po mne prichádza muž, ktorý je predo mnou, lebo bol prv ako ja.³¹ Ani ja som ho nepoznal, ale preto som prišiel a krstím vodou, aby sa on stal známym Izraelu.“³² Ján vydal svedectvo: „Videl som Ducha, ktorý ako holubica zostupoval z neba a spočinul na ňom.“³³ Ani ja som ho nepoznal, ale ten, čo ma poslal krstíť vodou, mi povedal: „Na koho uvidíš zostupovať Ducha a spočinúť na ňom, to je ten, čo krstí Duchom Svätým.“³⁴ A ja som to videl a vydávam svedectvo, že toto je Boží Syn.“

1
29 —
1
47

³⁵ V nasledujúci deň Ján zasa stál s dvoma zo svojich učeníkov.
³⁶ Keď videl Ježiša ísť okolo, povedal: „Hľa, Boží Baránok.“³⁷ Tí dvaja učeníci počuli, čo hovorí, a išli za Ježišom.³⁸ Ježiš sa obrátil, a keď videl, že idú za ním, opýtal sa ich: „Čo hľadáte?“ Oni mu povedali: „Rabbi – čo v preklade znamená: Učiteľ –, kde bývaš?“
³⁹ Odpovedal im: „Podťe a uvidíte!“ Šli teda, videli, kde býva, a zostali v ten deň u neho. Boli asi štyri hodiny popoludní.

Svedectvo prvých učeníkov. – ⁴⁰ Jeden z tých dvoch, čo to počuli od Jána a nasledovali Ježiša, bol Ondrej, brat Šimona Petra.
⁴¹ On hneď vyhládal svojho brata Šimona a povedal mu: „Našli sme Mesiáša,“ čo v preklade znamená Kristus.⁴² A priviedol ho k Ježišovi. Ježiš sa naňho zahľadel a povedal: „Ty si Šimon, syn Jánov, ale budeš sa volať Kéfas,“ čo v preklade znamená Peter.
⁴³ Na druhý deň sa Ježiš rozhodol odísť do Galiley. Stretol Filipa a povedal mu: „Poď za mnou!“⁴⁴ Filip bol z Betsaidy, z Ondrejovho a Petrovho mesta.⁴⁵ Filip sa stretol s Natanaelom a povedal mu: „Našli sme toho, o ktorom písal Mojžiš v Zákone a Proroci, Ježiša, Jozefovho syna z Nazareta.“⁴⁶ Natanael mu vravel: „Môže byť z Nazareta niečo dobré?!“ Filip mu odpovedal: „Poď a uvidíš!“⁴⁷ Keď

1, 29. Obraz „Božieho Baránka“ je vzatý z Izaiášovho prorocstva (53, 3–7) o Božom služobníkovi, ktorý nesie „naše neduhy“ a obetuje sa ako „baránok zmierenia“ (porov. Lv 14). Je to aj poukázanie na veľkonočného baránka (Ex 12, 3 n.).

1, 40. Ten druhý bol sám evanjelista – Ján (porov. 13, 23; 20, 2; 21, 7. 20–24).

1, 42. Nové Šimonovo meno bude po aramejsky Kefá, t. j. „Skala“ (v gréckom preklade Petros alebo Petra,

z toho naše Peter). Je to meno úradu (porov. poznámku k Mt 16, 18–19). Podobne „Kristus“ je grécky preklad (Christós) hebrejského Mašiaĥ – Pomazaný (v. 41).

1, 44. Betsaida na západnom brehu Genezaretského jazera. Iná je Betsaida Julia na severovýchodnom brehu jazera.

1, 45. Natanael je podľa všetkého apoštol Bartolomej (porov. Jn 21, 2), ktorého synoptici vymenúvajú hneď po Filipovi (Mt 10, 3; Mk 3, 18; Lk 6, 14).

Ježiš videl prichádzať Natanaela, povedal o ňom: „Toto je pravý Izraelita, v ktorom niet lesti.“⁴⁸ Natanael sa ho opýtal: „Odkiaľ ma poznáš?“ Ježiš mu vravel: „Videl som ťa prv, ako ťa Filip zavolať, keď si bol pod figovníkom.“⁴⁹ Natanael mu povedal: „Rabbi, ty si Boží Syn, ty si kráľ Izraela!“⁵⁰ Ježiš mu odvetil: „Veríš preto, že som ti povedal: Videl som ťa pod figovníkom? Uvidíš väčšie veci ako toto.“⁵¹ Potom mu povedal: „Veru, veru, hovorím vám: Uvidíte otvorené *nebo* a *Božích anjelov vystupovať a zostupovať* na Syna človeka.“

1
48

2 Svadba v Káne – prvé zo znamení. –¹ Na tretí deň bola v Káne Galilejskej svadba. Bola tam aj Ježišova matka.² Na svadbu pozvali aj Ježiša a jeho učeníkov.³ Keď sa minulo víno, povedala Ježišovi jeho matka: „Nemajú víno.“⁴ Ježiš jej odpovedal: „Čo mňa a teba do toho, žena? Ešte neprišla moja hodina.“⁵ Jeho matka povedala obsluhujúcim: „Urobte všetko, čo vám povie!“

—
2
12

⁶ Stálo tam šesť kamenných nádob na vodu, ktoré slúžili na očisťovanie, ako bolo zvykom u Židov, každá na dve až tri miery.⁷ Ježiš im povedal: „Naplňte nádoby vodou!“ A naplnili ich až po okraj.⁸ Potom im povedal: „Teraz načrite a zaneste starejšiemu!“ A oni zanesli.⁹ Keď starejší ochutnal vodu premenenú na víno – on nevedel, skade je, ale obsluhujúci, čo načierali vodu, to vedeli –, zavolať si ženícha¹⁰ a vravel mu: „Každý človek podáva najprv dobré víno a horšie až potom, keď si hostia upili. Ty si zachoval dobré víno až doteraz.“¹¹ Toto urobil Ježiš v Káne Galilejskej ako prvé zo znamení a zjavil svoju slávu. A jeho učeníci uverili v neho.¹² Potom zišiel on i jeho matka a bratia i jeho učeníci do Kafarnauma, kde zostali niekoľko dní.

1, 51. Narážka na Jakubovo videnie (Gn 28, 12 – 17); v prenesenom zmysle charakterizuje plnosť pozemského života Ježiša ako Mesiáša.

2, 1. „Na tretí deň“ po stretnutí s Filipom a Natanaelom. – Kána, dnešné Kefr Kenna, je neďaleko Nazareta.

2, 4. „Čo mňa a teba do toho, žena“ – semitské vyjadrenie, dosť časté v Starom zákone a aj v Novom zákone (Mt 8, 29). Používa sa na odmietnutie správnej žiadosti, na splnenie ktorej ešte neprišiel čas. – „Žena“ – Ježiš tu chce vyzdvihnúť novú hodnotu Panny Márie v ľudskom pokolení; takisto ju nazve aj v 19, 26, kde sa tento vý-

znam vyjasní s odvolaním sa na Gn 3, 15. 20: Mária je nová Eva – matka živých. – Ježišova „hodina“ je chvíľa, ktorú určuje Otec, hodina jeho oslávania (porov. 13, 1; 17, 1). Zázrak na príhovor Panny Márie bude zatiaľ jeho symbolickým zvestovaním.

2, 6. Jedna židovská „miera“ mala asi 40 litrov.

2, 12. Tzv. Ježišovi „bratia“ sú celkom iste jeho bratanci, synovia „druhej“ Márie a Kleopasa. Pozri poznámku k Mt 12, 46. – Kafarnaum je na západnom brehu Genezaretského jazera, práve v končinách, kde býva najväčšie množstvo rýb.

B. VEĽKONOČNÉ SVIATKY V JERUZALEME, 2, 13 – 25

Vyčistenie chrámu. – ¹³ Blízko bola židovská Veľká noc a Ježiš vystúpil do Jeruzalema. ¹⁴ V chráme našiel predavačov dobytky, oviec a holubov i peňazomencov, čo tam sedeli. ¹⁵ Urobil si z povrázkov bič a všetkých vyhnal z chrámu, aj ovce a dobytok. Peňazomencom rozhádzal peniaze a poprevracal stoly ¹⁶ a predavačom holubov povedal: „Odneste to odtiaľto! Nerobte z domu môjho Otca tržnicu!“ ¹⁷ Jeho učeníci si spomenuli, že je napísané: „*Strávi ma horlivosť za tvoj dom.*“ ¹⁸ Židia sa ho opýtali: „Aké znamenie nám ukážeš, že môžeš toto robiť?“ ¹⁹ Ježiš im odpovedal: „Zborte tento chrám a za tri dni ho postavím.“ ²⁰ Židia povedali: „Štyridsaťšesť rokov stavali tento chrám a ty ho postavíš za tri dni?“ ²¹ Ale on hovoril o chráme svojho tela. ²² Keď potom vstal z mŕtvych, jeho učeníci si spomenuli, že toto hovoril, a uverili Písmu i slovu, ktoré povedal Ježiš.

Pobyt v Jeruzaleme. – ²³ Keď bol cez veľkonočné sviatky v Jeruzaleme, mnohí uverili v jeho meno, lebo videli znamenia, ktoré robil. ²⁴ Ale Ježiš sa im nez dôveril; on poznal každého ²⁵ a nepotreboval, aby mu niekto vydával svedectvo o človeku. Sám totiž vedel, čo je v človeku.

C. ZJAVENIE TAJOMSTVA DUCHA SVÄTÉHO, 3, 1 – 36

3 Rozhovor s Nikodémom. – ¹ Medzi farizejmi bol človek menom Nikodém, popredný muž u Židov. ² On prišiel v noci k Ježišovi a povedal mu: „Rabbi, vieme, že si prišiel od Boha ako učiteľ, lebo nik nemôže robiť také znamenia, aké ty robíš, ak nie je s ním Boh.“ ³ Ježiš mu odpovedal: „Veru, veru, hovorím ti: Ak sa niekto nenarodí zhora, nemôže uzrieť Božie kráľovstvo.“ ⁴ Nikodém mu vravel: „Ako sa môže človek narodiť, keď je už starý? Azda môže druhý raz vojsť do lona svojej matky a narodiť sa?“ ⁵ Ježiš odpovedal: „Veru, veru, hovorím ti: Ak sa niekto nenarodí z vody

2, 14 – 17. Mt 21, 12 – 17; Mk 11, 15 – 17; Lk 19, 45 – 46. – Nevedno, či synoptici hovoria o tej istej udalosti. Niečo podobné sa mohlo stať aj viac ráz. Pán Ježiš bol pokrstený podľa všetkého na začiatku roku 28 po Kr. (január – február); potom strávil 40 dní na púšti a niekoľko týždňov v Galilei. Tak prišla Veľká noc (marec – apríl). Ján tu mohol mať teologický dôvod: Ježiš zjavuje svoju mesiášsku hodnosť.

2, 17. Ž 69, 10.

2, 21. Vzkriesený Kristus bude centrom kultu v duchu a pravde.

3, 1. Zákonník Nikodém bol členom veľrady a príslušníkom strany farizejov. Dobrý človek, ale ešte bojzlivý a dbajúci na svetské ohľady.

3, 3 – 8. Tento text má zrejme na mysli sviatosť krstu. V krste dostávame Ducha Svätého, princíp nadprirodzeného, Božieho života. Krstom sa teda človek znovuzrodí.

a z Ducha, nemôže vojsť do Božieho kráľovstva. ⁶ Čo sa narodilo z tela, je telo, a čo sa narodilo z Ducha, je Duch. ⁷ Nečuduj sa, že som ti povedal: Musíte sa znova narodiť. ⁸ Vietor veje, kam chce; počuješ jeho šum, ale nevieš, odkiaľ prichádza a kam ide. Tak je to s každým, kto sa narodil z Ducha.“ ⁹ Nikodém sa ho opýtal: „Ako sa to môže stať?“ ¹⁰ Ježiš mu odvetil: „Ty si učiteľ Izraela, a toto nevieš? ¹¹ Veru, veru, hovorím ti: Hovoríme o tom, čo poznáme, a svedčíme o tom, čo sme videli, a neprijímate naše svedectvo. ¹² Ak neveríte, keď vám hovorím o pozemských veciach, akože uveríte, keď vám budem rozprávať o nebeských? ¹³ Nik nevystúpil do neba, iba ten, čo zostúpil z neba, Syn človeka. ¹⁴ A ako Mojžiš vyzdvihol na púšti hada, tak musí byť vyzdvihnutý aj Syn človeka, ¹⁵ aby každý, kto verí, mal v ňom večný život.“

3
6
—
3
26

¹⁶ Veď Boh tak miloval svet, že dal svojho jednorodeného Syna, aby nezahynul nik, kto v neho verí, ale aby mal večný život. ¹⁷ Lebo Boh neposlal Syna na svet, aby svet odsúdil, ale aby sa skrze neho svet spasil. ¹⁸ Kto v neho verí, nie je súdený. Ale kto neverí, už je odsúdený, pretože neuveril v meno Jednorodeného Božieho Syna. ¹⁹ A súd je v tomto: Svetlo prišlo na svet, a ľudia milovali tmu viac ako svetlo, lebo ich skutky boli zlé. ²⁰ Veď každý, kto zle robí, nenávidí svetlo a nejde na svetlo, aby jeho skutky neboli odhalené. ²¹ Ale kto koná pravdu, ide na svetlo, aby bolo vidieť, že svoje skutky koná v Bohu.

Ježišovi učeníci a Ján krstia; nové Jánovo svedectvo. – ²² Potom prišiel Ježiš so svojimi učeníkmi do judejskej krajiny. Tam s nimi pobudol a krstil. ²³ Ale aj Ján krstil v Enone, blízko Salima, lebo tam bolo veľa vody. Ľudia tam prichádzali a dávali sa krstiť. ²⁴ Ján vtedy ešte nebol vo väzení.

²⁵ Medzi Jánovými učeníkmi a istým Židom vznikla hádka o očisťovaní. ²⁶ Prišli k Jánovi a povedali mu: „Rabbi, aj ten, čo bol s tebou

3, 8. V gréckom (i hebrejskom) jazyku ten istý výraz „pneuma“ znamená aj vietor, aj Ducha.

3, 10. V Starom zákone je reč o znovuzrodení z Ducha: *Iz* 44, 3; 59, 21; *Ez* 11, 19; 36, 26; *Zach* 12, 10; *Joel* 2, 28 a iné.

3, 14. Mojžišov medený had bol predobrazom ukrižovaného Krista – *Nm* 21, 8 n.

3, 18. „V meno“ je semitizmus; meno predstavuje

osobu.

3, 22. Ježiš (vlastne jeho učeníci – porov. 4, 2) krstil pri dolnom toku Jordánu, Ján Krstiteľ pri jeho strednom toku, neďaleko Beisanu, asi 20 km južne od Genezaretského jazera. Krst Ježišových učeníkov bol ešte ten istý, aký bol Jánov. Krst „v Duchu“ bude až po vzkriesení a oslávení Krista.

za Jordánom, a ty si mu vydal svedectvo, tu krstí a všetci idú k nemu.“²⁷ Ján odpovedal: „Človek si nemôže prisvojiť nič, ak mu to nebolo dané z neba.“²⁸ Vy sami ste svedkami, že som povedal: Ja nie som Mesiáš, ale som poslaný pred ním.²⁹ Ženích je ten, kto má nevestu. A ženíchov priateľ, ktorý je pri ňom a počúva ho, veľmi sa raduje zo ženíchovho hlasu. A táto moja radosť je úplná.³⁰ On musí rásť a mňa musí ubúdať.“

3 Kto prichádza zhora, je nad všetkých. Kto je zo zeme, patrí zemi
27 a hovorí pozemsky. Kto prichádza z neba, je nad všetkých³² a svedčí
 — o tom, čo videl a počul, ale nik neprijíma jeho svedectvo.³³ Kto
4 prijíma jeho svedectvo, potvrdzuje, že Boh je pravdivý.³⁴ Lebo
8 ten, koho poslal Boh, hovorí Božie slová, pretože on nedáva Ducha podľa miery.³⁵ Otec miluje Syna a dal mu do rúk všetko.³⁶ Kto verí v Syna, má večný život, ale kto Synovi neverí, neužije život a spočinie na ňom Boží hnev.

II. ÚČINKOVANIE V SAMÁRII A GALILEI, 4, 1 – 54

4 Spasiteľ sveta sa zjavil Samaritánom. –¹ Keď sa Ježiš dozvedel, že farizeji počuli, ako získava a krstí viac učeníkov než Ján² – hoci Ježiš sám nekrstil, ale jeho učeníci –,³ opustil Judeu a odišiel znova do Galiley.⁴ Pritom musel prejsť cez Samáriu.⁵ A tak prišiel do samarijského mesta menom Sychar neďaleko pozemku, ktorý dal Jakub svojmu synovi Jozefovi.⁶ Tam bola Jakubova studňa. Ježiš unavený z cesty sadol si k studni. Bolo okolo poludnia.⁷ Tu prišla po vodu istá Samaritánka. Ježiš jej povedal: „Daj sa mi napíť!“⁸ Jeho učeníci odišli do mesta nakúpiť potravu.

3, 29. Sväté písmo častejšie opisuje láskyplný vzťah medzi Bohom a ľuďmi ako lásku snúbencov – manželov: *Iz 54, 4–6; 62, 5; Jer 2, 2; 3, 1–5; Ez 16; Oz 2, 2–20*; celá Pieseň piesní. Ježiš je snúbenec, ženích, ktorý sa zasnubuje s Cirkvou (*Mt 9, 15; 22, 1 n.; 25, 1 n.; Ef 5, 22; 2 Kor 11, 2; Žjv 19, 7; 21, 2*). Ján Krstiteľ je len jeho družbom a teší sa z jeho šťastia a lásky. Tak skromne označil svoju úlohu ako predchodca Mesiáša.

3, 31–36. Tieto verše sa zdajú byť úvahou samého evanjelistu. V skutočnosti sú to však skôr slová Pána Ježiša, ktoré povedal pri inej príležitosti a Ján ich sem pridal.
4, 3. Bolo to niekoľko týždňov po prvej Veľkej noci, teda v apríli – máji roku 28.

4, 4. Samária, stredná provincia Palestíny, nazýva sa

tak podľa pôvodného hlavného mesta Samárie. Obývali ju Samaritáni, ľud pochádzajúci z rozličných plemién a národov, ktoré tam usadil po roku 720 pred Kristom asýrsky kráľ Sargon II. a jeho nástupcovia. Samaritáni prijali čiastočne židovské náboženstvo, ale zachovali si aj veľa pohanských povier a zvykov. Okolo roku 400 pred Kr. na vrchu Garizim (neďaleko Sichemu – dnešného Nablusu) si vystavili vlastnú svätyňu. Pre svoj miešaný, „nečistý“ pôvod a polopohanské náboženstvo boli trňom v očiach Židov.

4, 5–6. Sychar, dnešný Askar, neďaleko Sichemu. Jakubova studňa sa zachovala podnes a má žriedlo „živej“, t. j. prírodnej, pramenitej, a nie iba dažďovej vody.

⁹ Samaritánka mu povedala: „Ako si môžeš ty, Žid, pýtať vodu odo mňa, Samaritánky?“ Židia sa totiž so Samaritánmi nestýkajú.

¹⁰ Ježiš jej odpovedal: „Keby si poznala Boží dar a vedela, kto je ten, čo ti hovorí: ‚Daj sa mi napiť,‘ ty by si poprosila jeho a on by ti dal živú vodu.“ ¹¹ Žena mu povedala: „Pane, ani vedro nemáš a studňa je hlboká. Odkiaľ máš teda živú vodu? ¹² Si azda väčší ako náš otec Jakub, ktorý nám dal túto studňu a pil z nej on sám i jeho synovia a jeho stáda?“ ¹³ Ježiš jej odvetil: „Každý, kto pije túto vodu, bude znova smädný. ¹⁴ Ale kto sa napije z vody, ktorú mu ja dám, nebude žízniť naveky. A voda, ktorú mu dám, stane sa v ňom prameňom vody prúdiacej do večného života.“ ¹⁵ Žena mu vravela: „Pane, daj mi takej vody, aby som už nebola smädná a nemusela sem chodiť čerpať!“ ¹⁶ Povedal jej: „Chod', zavolaj svojho muža a príď sem!“ ¹⁷ Žena mu odpovedala: „Nemám muža.“ Ježiš jej vravel: „Správne si povedala: ‚Nemám muža,‘ ¹⁸ lebo si mala päť mužov a ten, ktorého máš teraz, nie je tvoj muž. To si povedala pravdu.“ ¹⁹ Žena mu vravela: „Pane, vidím, že si prorok. ²⁰ Naši otcovia sa klaňali Bohu na tomto vrchu, a vy hovoríte, že v Jeruzaleme je miesto, kde sa treba klaňať.“ ²¹ Ježiš jej povedal: „Ver mi, žena, že prichádza hodina, keď sa nebudete klaňať Otcovi ani na tomto vrchu, ani v Jeruzaleme. ²² Vy sa klaniate tomu, čo nepoznáte; my sa klaniame tomu, čo poznáme, lebo spása je zo Židov. ²³ Ale prichádza hodina, ba už je tu, keď sa praví ctitelia budú klaňať Otcovi v Duchu a pravde. Lebo sám Otec hľadá takých ctiteľov. ²⁴ Boh je duch a tí, čo sa mu klaňajú, musia sa mu klaňať v Duchu a pravde.“ ²⁵ Žena mu vravela: „Viem, že príde Mesiáš, zvaný Kristus. Až príde on, zvestuje nám všetko.“ ²⁶ Ježiš jej povedal: „To som ja, čo sa rozprávam s tebou.“

²⁷ Vtom prišli jeho učeníci a divili sa, že sa rozpráva so ženou. Ale nik nepovedal: „Čo sa jej pýtaš?“ Alebo: „Prečo sa s ňou rozprávaš?“ ²⁸ Žena nechala svoj džbán, odišla do mesta a vravela ľuďom: ²⁹ „Poďte sa pozrieť na človeka, ktorý mi povedal všetko, čo som porobila! Nebude to Mesiáš?“ ³⁰ Vyšli teda z mesta a šli k nemu.

4
9
—
4
30

4, 10. Pán má na mysli vodu večného života, čiže posväcujúcu milosť, dar Ducha Svätého, kým Samaritánka to rozumie o pramenitej vode.

4, 23. „V Duchu a pravde“ – Duch je princípom nového

zrodenia, a tak aj princípom nového kultu. Tento nový kult je „v pravde“, lebo len on zodpovedá Božiemu zjaveniu v Kristovi.

31 Medzitým ho učeníci prosili: „Rabbi, jedz!“ 32 On im povedal: „Ja mám jesť pokrm, ktorý vy nepoznáte.“ 33 Učeníci si hovorili medzi sebou: „Vari mu niekto priniesol jesť?“ 34 Ježiš im povedal: „Mojím pokrmom je plniť vôľu toho, ktorý ma poslal, a dokončiť jeho dielo. 35 Nevravíte aj vy: ‚Ešte štyri mesiace a bude žatva?‘ Hľa, hovorím vám: Zdvihnite oči a pozrite sa na polia, že sú už biele na žatvu! 36 Žnec už dostáva odmenu a zbiera úrodu pre večný život, aby sa spoločne tešili aj rozsievateľ, aj žnec. 37 Tu sa potvrdzuje príslovie: 4 Jeden rozsieva a druhý žne. 38 Ja som vás poslal žať to, na čom ste nepracovali. Pracovali iní a vy ste vstúpili do ich práce.“ 39 Mnoho Samaritánov z toho mesta uverilo v neho pre slovo ženy, ktorá svedčila: „Povedal mi všetko, čo som porobila.“ 40 Keď Samaritáni prišli k nemu, prosili ho, aby u nich zostal. I zostal tam dva dni. 41 A ešte oveľa viac ich uverilo pre jeho slovo. 42 A žene povedali: „Už veríme nielen pre tvoje slovo, ale sami sme počuli a vieme, že toto je naozaj Spasiteľ sveta.“

4
31
—
4
53

Ježiš v Galilei. – 43 O dva dni odišiel stade do Galiley. 44 Lebo sám Ježiš sa osvedčil, že vo svojej vlasti prorok nemá úctu. 45 Keď prišiel do Galiley, Galilejčania ho uvítali, lebo videli všetko, čo urobil cez sviatky v Jeruzaleme. Aj oni tam boli na sviatky.

Ježiš uzdravuje syna kráľovského úradníka. – 46 Prišiel teda znova do Kány Galilejskej, kde premenil vodu na víno. Bol tam istý kráľovský úradník, ktorý mal v Kafarnaume chorého syna. 47 Ako počul, že Ježiš prišiel z Judey do Galiley, vybral sa k nemu a prosil ho, aby šiel uzdraviť jeho syna, ktorý už umieral. 48 Ježiš mu povedal: „Ak nevidíte znamenia a divy, neveríte.“ 49 Kráľovský úradník mu hovoril: „Pane, pod', kým mi dieťa neumrie!“ 50 Ježiš mu povedal: „Chod', tvoj syn žije!“ On uveril Ježišovmu slovu a šiel. 51 Ešte bol na ceste, keď mu prišli sluhovia naproti a hovorili, že jeho dieťa žije. 52 Pýtal sa ich, koľko hodín bolo, keď sa mu uľavilo. Povedali mu: „Včera o jednej popoludní mu prestala horúčka.“ 53 Tu otec poznal, že to bolo práve v tú hodinu, keď mu Ježiš povedal: „Tvoj syn žije.“

4, 36. Ženci sú apoštoli, rozsievajúci ich predchodcovia, proroci. Úlohu rozsievateľa plnili starozákonní proroci, ktorí predpovedali Kristov príchod, a potom Kristus. V jeho diele budú pokračovať apoštoli a ich nástupcovia.

4, 46 - 54. Mt 8, 5 - 13 a Lk 7, 1 - 10 rozprávajú o inej

udalosti.

4, 46. „Kráľovský úradník“ – úradník v službách Herodesa Antipasa, tetrarchu; ale ľud tetrarchu volal kráľom. Tento kráľovský úradník bol pravdepodobne Žid, nie pohan, ako kafarnaumský stotník u Mt a Lk.

A uveril on i celý jeho dom. ⁵⁴ Toto bolo už druhé znamenie, ktoré urobil Ježiš, keď prišiel z Judey do Galiley.

III. Druhý Ježišov pobyt cez sviatky v Jeruzaleme,

5, 1 - 47

5 Uzdravenie chorého pri betsatskom rybníku. – ¹ Potom boli židovské sviatky a Ježiš vystupoval do Jeruzalema. ² V Jeruzaleme pri Ovčej bráne je rybník, hebrejsky zvaný Betsata, a pri ňom pät' stĺporadií. ³ V nich ležalo množstvo chorých, slepých, chromých a ochrnutých. (⁴)

⁵ Bol tam aj istý človek, chorý už tridsaťosem rokov. ⁶ Keď ho tam videl Ježiš ležať a zvedel, že je už dlho chorý, povedal mu: „Chceš ozdravieť?“ ⁷ Chorý mu odpovedal: „Pane, nemám človeka, čo by ma spustil do rybníka, keď sa zvíří voda. A kým sa ta sám dostanem, iný ma predíde.“ ⁸ Ježiš mu vravel: „Vstaň, vezmi si lôžko a choď!“ ⁹ A ten človek hneď ozdravel, vzal si lôžko a chodil.

No v ten deň bola sobota, ¹⁰ preto Židia hovorili uzdravenému: „Je sobota, nesmieš nosiť lôžko!“ ¹¹ Ale on im odvetil: „Ten, čo ma uzdravil, mi povedal: ‚Vezmi si lôžko a choď!‘“ ¹² Pýtali sa ho: „A kto je ten človek, čo ti povedal: ‚Vezmi a choď‘?“ ¹³ Ale uzdravený nevedel, kto je to, lebo Ježiš sa vzdialil spomedzi zástupu, čo sa zišiel na tom mieste. ¹⁴ Neskôr ho Ježiš našiel v chráme a povedal mu: „Hľa, ozdravel si, už nehreš, aby ťa nepostihlo niečo horšie.“ ¹⁵ A ten človek šiel povedať Židom, že ho to Ježiš uzdravil. ¹⁶ A Židia Ježiša prenasledovali za to, že robil takéto veci v sobotu. ¹⁷ Ježiš im povedal: „Môj Otec pracuje doteraz, aj ja pracujem.“ ¹⁸ Preto sa Židia ešte väčšmi usilovali zabiť ho, lebo nielenže porušoval sobotu, ale aj Boha nazýval svojim Otcom a robil sa rovným Bohu.

4

54

5

18

5, 1. Židovské sviatky, ktoré sa tu spomínajú, boli buď Turíce, alebo Veľká noc v druhom roku Ježišovho účinkovania.

5, 2. Betsata pri Ovčej bráne, cez ktorú zvykli hnať obetné zvieratá, najmä ovce, do chrámu, boli akési verejné kúpele, asi tam, kde je dnes Kostol sv. Anny, ako sa zistilo pri posledných vykopávkach. Údaje sv. Jána, ako to potvrdzujú vykopávky, sú veľmi presné.

5, 4. Koniec tretieho verša a celý štvrtý verš Neovulgáta vynecháva, lebo chýba v niektorých význačných

gréckych rukopisoch. Text znie: „ktorí čakali, až sa voda pohne. (4) Anjel totiž zostupoval z času na čas do rybníka a rozvíril vodu. A ten, kto prvý vošiel do zvířenej vody, bol uzdravený, čo by ho bola trápila akákoľvek choroba.“

5, 17. Otec zachováva a riadi svet (i v sobotu) a stále koná to, čo treba pre spásu ľudstva. Teda stále pracuje. Aj Ježiš, Boží Syn, robí to, čo Otec. Koná teda božské skutky, ktoré nijako neznesväcujú sobotu.

JEŽIŠOVA REČ, 5, 19 – 47

5 Ježiš je sudca a darca života. – ¹⁹ Ježiš im vravel: „Veru, veru, ho-
 19 vorím vám: Syn nemôže nič robiť sám od seba, len to, čo vidí robiť
 — Otca. Čo robí Otec, to robí podobne aj Syn. ²⁰ Veď Otec miluje
 5 Syna a ukazuje mu všetko, čo sám robí; a ukáže mu ešte väčšie
 37 skutky ako tieto, aby ste sa čudovali. ²¹ Lebo ako Otec kriesi mŕt-
 vch a oživuje, tak aj Syn oživuje, koho chce. ²² A Otec nikoho ani
 nesúdi, ale všetok súd odovzdal Synovi, ²³ aby si všetci ctili Syna
 tak, ako si ctia Otca. Kto si nectí Syna, nectí si ani Otca, ktorý ho
 poslal. ²⁴ Veru, veru, hovorím vám: Kto počúva moje slovo a verí
 tomu, ktorý ma poslal, má večný život a nepôjde na súd, ale prešiel
 zo smrti do života. ²⁵ Veru, veru, hovorím vám: Prichádza hodina,
 ba už je tu, keď mŕtvi počujú hlas Božieho Syna, a tí, čo ho počujú,
 budú žiť. ²⁶ Lebo ako Otec má život sám v sebe, tak dal aj Synovi,
 aby mal život sám v sebe. ²⁷ A dal mu aj moc súdiť, pretože je
 Synom človeka. ²⁸ Nedivte sa tomu, lebo prichádza hodina, keď
 všetci v hrobch počujú jeho hlas ²⁹ a vyjdú: tí, čo robili dobre,
 budú vzkriesení pre život a tí, čo páchali zlo, budú vzkriesení na
 odsúdenie. ³⁰ Ja nemôžem nič robiť sám od seba. Súdim, ako po-
 čujem. A môj súd je spravodlivý, lebo nehľadám svoju vôľu, ale
 vôľu toho, ktorý ma poslal.

Otec svedčí o Synovi. – ³¹ Ak vydávam svedectvo o sebe len ja
 sám, moje svedectvo nie je pravdivé. ³² Ale je niekto iný, čo svedčí
 o mne, a ja viem, že svedectvo, ktoré vydáva o mne, je pravdivé.
³³ Vy ste poslali k Jánovi a on vydal svedectvo pravde. ³⁴ Lenže ja
 neprijímam svedectvo od človeka, ale toto hovorím preto, aby
 ste vy boli spasení. ³⁵ On bol lampa, ktorá horí a svieti, a vy ste sa
 chceli chvíľu veseliť v jeho svetle.
³⁶ Ja mám väčšie svedectvo, ako je Jánovo: skutky, ktoré mi dal
 vykonať Otec. Tieto skutky, ktoré konám, svedčia o mne, že ma
 poslal Otec. ³⁷ A sám Otec, ktorý ma poslal, vydal o mne svedectvo.

5, 19 – 47. Reč, ktorá nasleduje, obsahuje dve témy: – „Mŕtvi“ = duchovne mŕtvi. Hriešnici, ktorí počujú
 1. Otec odovzdal Synovi moc dávať život (v. 19 – 30), hlas Božieho Syna, pre svoju vieru dostanú účasť na
 2. Otec svedčí o Synovi: a) prostredníctvom Jána Krs- Božom živote.
 titela, b) skutkami, ktoré mu dal konať, c) Písmom 5, 28. Ide tu o vzkriesenie mŕtvych v posledný deň.
 (Mojžišom) (v. 31 – 47). 5, 30. Ježiš počúva Otca.
 5, 25. „Prichádza hodina“ mesiášskeho kráľovstva. 5, 32. Otec.

Vy ste nikdy nepočuli jeho hlas, ani jeho tvár ste nevideli ³⁸ a jeho slovo neostáva vo vás, lebo neveríte tomu, ktorého on poslal. ³⁹ Skúmame Písma, lebo si myslíte, že v nich máte večný život, a práve ony svedčia o mne. ⁴⁰ Lenže vy nechcete prísť ku mne, aby ste mali život.

⁴¹ Slávu od ľudí neprijímam. ⁴² Ale vás poznám, že nemáte v sebe Božiu lásku. ⁴³ Ja som prišiel v mene môjho Otca, a neprijímate ma. Keby prišiel niekto iný v svojom vlastnom mene, toho by ste prijali. ⁴⁴ Ako môžete veriť vy, ktorí sa navzájom oslavujete, a nehľadáte slávu, ktorú dáva len Boh?! ⁴⁵ Nemyslite si, že ja budem na vás u Otca žalovať. Iný na vás žaluje: Mojžiš, do ktorého skladáte svoju nádej. ⁴⁶ Lenže keby ste verili Mojžišovi, verili by ste aj mne, lebo on o mne písal. ⁴⁷ Ale ak neveríte tomu, čo on napísal, ako uveríte mojím slovám?!“

5
38
—
6
10

IV. Chlieb života, 6, 1 - 71

6 Zázračné rozmnoženie chlebov. –¹ Potom Ježiš odišiel na druhý breh Galilejského, čiže Tiberiadského mora. ² Šlo za ním veľké množstvo ľudí, lebo videli znamenia, ktoré robil na chorých. ³ Ježiš vystúpil na vrch a tam si sadol so svojimi učeníkmi. ⁴ Blízko boli židovské sviatky Veľkej noci. ⁵ Keď Ježiš zdvihol oči a videl, že k nemu prichádza veľké množstvo ľudí, povedal Filipovi: „Kde nakúpime chleba, aby sa títo najedli?“ ⁶ Ale to povedal len preto, že ho skúšal. Lebo sám vedel, čo urobí. ⁷ Filip mu odpovedal: „Ani za dvesto denárov chleba nebude stačiť, ak sa má každému ujsť čo len kúsok.“ ⁸ Jeden z jeho učeníkov, Ondrej, brat Šimona Petra, mu povedal: ⁹ „Je tu chlapec, ktorý má päť jačmenných chlebov a dve ryby. Ale čo je to pre toľkých!“ ¹⁰ Ježiš povedal: „Usaďte ľudí!“ Na tom mieste bolo mnoho trávy.

5, 39. Ježiš je centrom a cieľom Písma; porov. 1, 45; 2, 22; 5, 39. 46; 12, 16. 41; 19, 28; 20, 8.

5, 46. Dt 18, 15.

6, 1 - 15. Mt 14, 13 - 21; Mk 6, 32 - 44; Lk 9, 10 - 17. - Udalosť opisujú aj synoptici. Ján sa skôr zameriava na také podrobnosti, ktoré ostatní evanjelisti nespomínajú. V jeho podaní je zvýraznená Ježišova iniciatíva a zrejmy súvis s Eucharistiou.

6, 1. Genezaretské jazero sa volalo aj Galilejským alebo Tiberiadským morom. Tiberiadským podľa mesta Tiberiady (na západnom brehu jazera), ktoré vystaval Herodes Antipas a nazval podľa rímskeho cisára Tibéria.

6, 4. Toto je druhá Veľká noc Ježišovej verejnej činnosti. O prvej hovorí Jn 2, 13 a o tretej Jn 11, 55 n. - Ježiš sa prepravil k Betsaide, ako hovorí Lk 9, 10.

A mužov si tam posadalo okolo päťtisíc. ¹¹ Tu Ježiš vzal chleby, vzdával vďaky a rozdával sediacim; podobne aj z rýb, koľko chceli. ¹² Keď sa nasýtli, povedal svojim učeníkom: „Pozbierajte zvyšné odrobiny, aby nič nevyšlo nazmar!“ ¹³ Pozbierali teda a odrobínami z piatich jačmenných chlebov, ktoré zostali po tých, čo jedli, naplnili dvanásť košov.

¹⁴ Keď ľudia videli, aké znamenie urobil, hovorili: „Toto je naozaj ten prorok, ktorý má prísť na svet.“ ¹⁵ Ale keď Ježiš spoznal, že chcú prísť, zmocniť sa ho a urobiť ho kráľom, znova sa utiahol na vrch celkom sám.

6
11

—
6
28

Ježiš kráča po mori. – ¹⁶ Keď sa zvečeralo, zišli jeho učeníci k moru, ¹⁷ nastúpili na loď a plavili sa na druhú stranu mora do Kafarnauma. Už sa zotmelo, a Ježiš k nim ešte neprišiel. ¹⁸ Dul silný vietor a more bolo rozbúrené. ¹⁹ Veslovali tak dvadsaťpäť až tridsať stadií, keď videli Ježiša kráčať po mori a blížiť sa k lodi, a zľakli sa. ²⁰ Ale on im povedal: „To som ja, nebojte sa!“ ²¹ Chceli ho vziať na loď, ale loď bola už pri brehu, ku ktorému sa plavili.

Ježišova reč o eucharistickom chlebe. – ²² Na druhý deň si zástup, čo zostal na druhom brehu mora, všimol, že tam bola iba jedna loďka a že Ježiš nenastúpil na loď so svojimi učeníkmi, ale že sa učeníci odplavili sami. ²³ A z Tiberiady prišli iné lode k miestu, kde jedli chlieb, keď Pán vzdával vďaky. ²⁴ No zástup zbadal, že tam nie je ani Ježiš, ani jeho učeníci. Preto aj oni nastúpili na loďky, prišli do Kafarnauma a hľadali Ježiša. ²⁵ Keď ho na druhom brehu mora našli, povedali mu: „Rabbi, kedy si sem prišiel?“

²⁶ Ježiš im odpovedal: „Veru, veru, hovorím vám: Nehľadáte ma preto, že ste videli znamenia, ale preto, že ste jedli z chlebov a nasýtli ste sa. ²⁷ Nezháňajte sa za pomínutelným pokrmom, ale za pokrmom, ktorý ostáva pre večný život, a ten vám dá Syn človeka. Lebo jeho označil Otec, Boh, svojou pečatou.“ ²⁸ Povedali mu: „Čo

6, 16 – 21. Mt 14, 22 – 23; Mk 6, 45 – 52.

6, 17. Vzdialenosť medzi Betsaidou a Kafarnaumom je cez jazero asi 10 km, teda asi pol druhu hodiny cesty člnom.

6, 19. Stadion – starogrécka dĺžková miera rovnajúca sa asi 186 m.

6, 22 – 71. Túto reč Pán povedal v kafarnaumskej synagóge pred veľkým zástupom. Prislubuje nadpriro-

dzený pokrm. Je to zrejme sviatostný chlieb a nápoj, Eucharistia, ktorú potom ustanovil pri Poslednej večeri. Z jeho výrokov je jasné, že svoj prísľub myslel doslovne, teda reálne, skutočne, nie iba obrazne a duchovne. 6, 27. „Pečatou“ Ducha Svätého pri krste v Jordáne, Božou mocou, ktorou mohol konať znamenia (porov. Sk 10, 38; Mt 12, 28; Ef 1, 13; 4, 30; 2 Kor 1, 22).

máme robiť, aby sme konali Božie skutky?“²⁹ Ježiš im odpovedal: „Boží skutok je veriť v toho, ktorého on poslal.“

³⁰ Povedali mu: „Aké znamenie urobíš, aby sme videli a uverili ti? Čo urobíš?“³¹ Naši otcovia na púšti jedli mannu, ako je napísané: „*Dal im jesť chlieb z neba.*““³² Ježiš im odvetil: „Veru, veru, hovorím vám: Nie Mojžiš vám dal chlieb z neba, ale môj Otec vám dáva pravý chlieb z neba.³³ Lebo Boží chlieb je ten, ktorý zostúpil z neba a dáva svetu život.“³⁴ Povedali mu: „Pane, vždy nám dávaj taký chlieb.“³⁵ Ježiš im povedal: „Ja som chlieb života. Kto prichádza ku mne, nikdy nebude hladovať, a kto verí vo mňa, nikdy nebude žízniť.“³⁶ Ale už som vám povedal: Aj ste ma videli, a neveríte.³⁷ Všetko, čo mi dáva Otec, príde ku mne. A toho, kto prichádza ku mne, neodoženiem,³⁸ lebo som nezostúpil z neba, aby som plnil svoju vôľu, ale vôľu toho, ktorý ma poslal.³⁹ A vôľa toho, ktorý ma poslal, je, aby som nestratil nič z toho, čo mi dal, ale aby som všetko vzkriesil v posledný deň.⁴⁰ Lebo vôľa môjho Otca je, aby každý, kto vidí Syna a verí v neho, mal večný život; a ja ho vzkriesim v posledný deň.“

⁴¹ Židia na neho šomrali, lebo povedal: „Ja som chlieb, ktorý zostúpil z neba,“⁴² a hovorili: „Vari to nie je Ježiš, Jozefov syn, ktorého otca a matku poznáme? Ako teda hovorí: ‚Zostúpil som z neba!‘?“⁴³ Ježiš im odpovedal: „Nešomrite medzi sebou! ⁴⁴ Nik nemôže prísť ku mne, ak ho nepritiahne Otec, ktorý ma poslal. A ja ho vzkriesim v posledný deň.⁴⁵ U prorokov je napísané: ‚*Všetkých bude učiť sám Boh.*‘ A každý, kto počul Otca a dal sa poučiť, prichádza ku mne.⁴⁶ Niežeby bol niekto videl Otca; iba ten, ktorý je od Boha, videl Otca.⁴⁷ Veru, veru, hovorím vám: Kto verí, má večný život.⁴⁸ Ja som chlieb života.⁴⁹ Vaši otcovia jedli na púšti mannu a pomreli.⁵⁰ Toto je ten chlieb, ktorý zostupuje z neba, aby nezomrel nik, kto bude z neho jesť.⁵¹ Ja som živý chlieb, ktorý zostúpil z neba. Kto bude jesť z tohto chleba, bude žiť naveky. A chlieb, ktorý ja dám, je moje telo za život sveta.“

6
29
—
6
51

6, 31. Ex 16, 13; Ž78, 24; Múd 16, 20.

6, 32. Zázrak rozmnoženia chleba vyvolal medzi ľuďmi vzrušenie (6, 14). Ježiš to využíva a ohlasuje ustanovenie Eucharistie – najväčšieho znaku, v ktorom on sám ako ozajstný chlieb z neba dá ľuďom ako pokrm svoje telo.

6, 35. Pravdepodobne narážka na Ex 3, 14; porov. Jn 8,

24. Ozajstný Boží chlieb má splňať podobnú úlohu ako manna na púšti. Rozmnoženie chleba je predobrazom Eucharistie.

6, 45. Iz 54, 13; Jer 31, 33 – 34.

6, 51 n. Eucharistiou sa veriaci životne spájajú s Božím Synom a zúčastňujú sa tak na jeho božskom bytí a živote.

52 Židia sa hádali medzi sebou a hovorili: „Ako nám tento môže
 dať jesť svoje telo?“ 53 Ježiš im povedal: „Veru, veru, hovorím
 vám: Ak nebudete jesť telo Syna človeka a piť jeho krv, nebudete
 mať v sebe život. 54 Kto je moje telo a pije moju krv, má večný
 život a ja ho vzkriesim v posledný deň. 55 Lebo moje telo je pravý
 pokrm a moja krv je pravý nápoj. 56 Kto je moje telo a pije moju
 krv, ostáva vo mne a ja v ňom. 57 Ako mňa poslal živý Otec a ja
 žijem z Otca, aj ten, čo mňa je, bude žiť zo mňa. 58 Toto je ten
 chlieb, ktorý zostúpil z neba, a nie aký jedli otcovia a pomreli. Kto
 6 je tento chlieb, bude žiť naveky.“
 52 — 59 Toto povedal v synagóge, keď učil v Kafarnaume. 60 Keď to po-
 6 čuli jeho učeníci, mnohí z nich povedali: „Tvrdá je to reč! Kto to
 71 môže počúvať?!“ 61 Ježiš vedel sám od seba, že jeho učeníci na
 to šomrú, a opýtal sa ich: „Toto vás pohoršuje? 62 A čo až uvidíte
 Syna človeka vystupovať ta, kde bol predtým? 63 Duch oživuje,
 telo nič neosoží. Slová, ktoré som vám povedal, sú Duch a život.
 64 Ale niektorí z vás neveria.“ Lebo Ježiš od počiatku vedel, ktorí
 neveria a kto ho zradí. 65 A povedal: „Preto som vám hovoril: Nik
 nemôže prísť ku mne, ak mu to nedá Otec.“

Petrovo vyznanie. – 66 Vtedy ho mnohí z jeho učeníkov opustili
 a viac s ním nechodili. 67 Ježiš povedal Dvanástim: „Aj vy chcete
 odísť?“ 68 Odpovedal mu Šimon Peter: „Pane, a ku komu by sme
 išli? Ty máš slová večného života. 69 A my sme uverili a spoznali,
 že ty si Boží Svätý.“ 70 Ježiš im odpovedal: „Nevyvolil som si vás
 Dvanástich?! A jeden z vás je diabol.“ 71 To hovoril o Judášovi,
 synovi Šimona Iškariotského, lebo on ho mal zradiť a bol jedným
 z Dvanástich.

6, 63. Ježiš hovorí o nebeskom chlebe ako o realite, sedí po pravici Otca,
 ktorú chápe človek len pod vplyvom Ducha (porov. 6, 69. Boží Svätý je titul Mesiáša (porov. Mk 1, 24).
 14, 26). Eucharistia, to je telo vzkrieseného Pána, ktorý

V. Sviatky Stánkov, 7, 1 – 10, 21

7 Ježiš ide do Jeruzalema na sviatky Stánkov. – ¹ Potom Ježiš chodil po Galilei; nechcel ísť do Judey, lebo Židia ho chceli zabiť. ² Boli však blízko židovské sviatky Stánkov. ³ Jeho bratia mu povedali: „Odíď odtiaľto a choď do Judey, aby aj tvoji učeníci videli, aké skutky konáš! ⁴ Veď nik nerobí nič v skrytosti, ak sa chce stať verejne známym. Keď robíš takéto veci, ukáž sa svetu!“ ⁵ Lebo ani jeho bratia v neho neverili. ⁶ Ježiš im povedal: „Môj čas ešte nenadišiel, ale váš čas je stále tu. ⁷ Vás nemôže svet nenávidieť, mňa však nenávidí, lebo ja o ňom svedčím, že jeho skutky sú zlé. ⁸ Vy choďte na sviatky! Ja na tieto sviatky nejdem, lebo môj čas sa ešte nenaplnil.“ ⁹ Toto povedal a ostal v Galilei. ¹⁰ Ale keď jeho bratia odišli na sviatky, išiel aj on, no nie verejne, lež akoby potajomky. ¹¹ A Židia ho cez sviatky hľadali a hovorili: „Kdeže je?“ ¹² Aj v zástupe sa o ňom veľa pošepkávalo. Jedni hovorili: „Je dobrý;“ iní zasa: „Nie je, iba čo zväzda ľud.“ ¹³ Ale nik o ňom nehovoril verejne, zo strachu pred Židmi.

Ježiš učí v chráme. – ¹⁴ Až uprostred sviatkov vystúpil Ježiš do chrámu a učil. ¹⁵ Židia sa divili a hovorili: „Ako to, že sa vyzná v knihách, keď sa neučil?“ ¹⁶ Ježiš im povedal: „Moje učenie nie je moje, ale toho, ktorý ma poslal. ¹⁷ Kto chce plniť jeho vôľu, pozná, či je to učenie z Boha, alebo či hovorím len sám zo seba. ¹⁸ Kto hovorí sám zo seba, hľadá vlastnú slávu. Ale kto hľadá slávu toho, ktorý ho poslal, ten je pravdivý a nepravosti v ňom niet. ¹⁹ Nedal vám Mojžiš zákon? A nik z vás zákon neplní. Prečo ma chcete zabiť?“ ²⁰ Zástup odpovedal: „Si posadnutý zlým duchom! Kto ťa chce zabiť?“ ²¹ Ježiš im vravel: „Jeden skutok som urobil a všetci

7
1
—
7
21

7,2. Sviatky Stánkov patrili medzi najväčšie židovské sviatky. Bývali koncom septembra alebo začiatkom októbra. Veľkolepé obrady trvali týždeň. Židia mali celý čas bývať v stanoch na pamiatku putovania po púšti. Zároveň boli tieto slávnosti sviatkami podakovania za úrodu. – Z bohatých obradov treba pripomenúť aspoň tieto: Každé ráno šiel kňaz určený losovaním k prameňu Siloe, načrel vody do zlatej čaše a v slávnostnom sprievode ju priniesol do chrámu. Tam ju zmiešal s vínom a za hlaholu trúb vylial k oltáru zápalných obetí. V podvečer prvého dňa slávnosti sa v chráme na nádvorí konal za nádherného osvetlenia tanec. – Na tieto dva obrady naráža Spasiteľ vo

v. 37–39 a ďalej 8, 12.

7,3. „Bratia“ = príbuzní (porov. poznámku k Mt 12, 46). – Ježišova rodina (bratia – bratanci) chcela mať z osoby a činnosti veľkého príbuzného len márnú slávu a hmotný osoh. Podľa nich Galilea nebola vhodným prostredím pre takého veľkého človeka. Nech ide radšej do Judey, do Jeruzalema, strediska náboženského a verejného života a ukáže sa vodcom národa a učeným zákonníkom.

7,6. T. j. „moja hodina“ (porov. Jn 2, 4).

7,21. Pán sa nedal urážkou vyviešť z rovnováhy a jasne potvrdil, že vie, ako sa ho chystajú zabiť, pretože v sobotu uzdravil chorého (5, 1–47).

sa čudujete. ²² Pretože vám Mojžiš dal obriezku – hoci ona nie je od Mojžiša, ale od otcov –, obrezujete človeka aj v sobotu. ²³ Ak teda človek prijíma obriezku aj v sobotu, aby sa neporušil Mojžišov zákon, prečo sa hneváte na mňa, že som v sobotu uzdravil celého človeka?! ²⁴ Nesúďte podľa zdania, ale súďte spravodlivo.“

²⁵ Tu niektorí Jeruzalemčania hovorili: „Nie je to ten, čo ho chcú zabiť? ²⁶ Pozrite, hovorí verejne a nič mu nevravia. Vari sa už aj poprední muži presvedčili, že on je Mesiáš? ²⁷ Lenže o tomto vieme, odkiaľ je, ale keď príde Mesiáš, nik nebude vedieť, odkiaľ je.“

7
22
—
7
43

²⁸ A Ježiš učil v chráme a zvolal: „Aj ma poznáte, aj odkiaľ som, viete. A neprišiel som sám od seba, ale pravdivý je ten, ktorý ma poslal, a vy ho nepoznáte. ²⁹ Ja ho poznám, lebo som od neho a on ma poslal.“ ³⁰ Preto ho chceli chytiť, ale nik nepoložil naň ruky, lebo ešte neprišla jeho hodina. ³¹ Mnohí zo zástupu uverili v neho a vraveli: „Keď príde Mesiáš, vari urobí viac znamení, ako spravil tento?“

Úklady farizejov proti Ježišovi. – ³² Farizeji sa dopočuli, že si zástup o ňom toto pošuškáva, preto veľkňazi a farizeji poslali sluhov, aby ho chytili. ³³ Tu Ježiš povedal: „Ešte chvíľku som s vami, potom pôjdem k tomu, ktorý ma poslal. ³⁴ Budete ma hľadať, a nenájdete ma, a kde som ja, tam vy prísť nemôžete.“ ³⁵ Židia si hovorili medzi sebou: „Kam to chce ísť, že ho my nenájdeme? Chce vari odísť do gréckej diaspory a učiť Grékov? ³⁶ Čo je to za reč, čo hovorí: ‚Budete ma hľadať, a nenájdete ma, a kde som ja, tam vy prísť nemôžete?‘“

Prúdy živej vody. – ³⁷ V posledný, veľký deň sviatkov Ježiš vstal a zvolal: „Ak je niekto smädný a verí vo mňa, nech príde ku mne a nech pije. ³⁸ Ako hovorí Písmo, z jeho vnútra potečú prúdy živej vody.“ ³⁹ To povedal o Duchu, ktorého mali dostať tí, čo v neho uverili. Lebo ešte nebolo Ducha, pretože Ježiš ešte nebol oslávený.

Diskusia o Kristovom pôvode. – ⁴⁰ Keď počuli tieto slová, niektorí zo zástupu hovorili: „Toto je naozaj prorok.“ ⁴¹ Druhí tvrdili: „Mesiáš je to.“ Ale iní namietali: „Vari z Galiley príde Mesiáš?!“ ⁴² A nehovorí Písmo: ‚Mesiáš príde z Dávidovho potomstva, z mestečka Betlehem, odkiaľ bol Dávid?!‘“ ⁴³ A tak nastala preňho v zástupe roztržka.

7, 22. Gn 17, 10 n. – Ježiš tu používa rabínsku interpretáciu, podľa ktorej sa obriezka považovala za uzdravenie jedného údu. Ak je teda dovolené v sobotu uzdraviť jeden úd, o čo viac treba a možno uzdraviť celého človeka. 7, 27. Mienka neskorého judaizmu (Hebr 7, 3); ináč dobre vedeli, že Mesiáš sa má narodiť v Betleheme (v. 42).

7, 35. Gréckou diasporou sa rozumie Izrael rozptýlený v Grécku.

7, 38. Iz 58, 11.

7, 39. Duch Svätý ešte nebol zoslaný.

7, 42. Mich 5, 2.

⁴⁴ Niektorí z nich chceli ho aj chytiť, ale nik nepoložil naň ruky. ⁴⁵ Sluhovia sa vrátili k veľkňazom a farizejom a oni sa ich pýtali: „Prečo ste ho neprivedli?“ ⁴⁶ Sluhovia odpovedali: „Nikdy tak človek nehovoril.“ ⁴⁷ Farizeji im vraveli: „Aj vy ste sa dali zviest?“ ⁴⁸ Vari uveril v neho niektorý z popredných mužov alebo farizejov? ⁴⁹ A tento zástup, ktorý nepozná zákon, je prekliaty.“ ⁵⁰ Jeden z nich, Nikodém, ten, čo predtým prišiel k Ježišovi, im povedal: ⁵¹ „Odsúdi náš zákon človeka prv, ako by ho vypočul a zistil, čo urobil?“ ⁵² Odvrávali mu: „Nie si aj ty z Galiley?! Skúmaj a uvidíš, že z Galiley prorok nepovstane.“ ⁵³ A všetci sa vrátili domov.

7
44

8 Ježiš a cudzoložnica. – ¹ Ježiš odišiel na Olivovú horu. ² Ale zavčas ráno sa vrátil do chrámu a všetok ľud sa hrnul k nemu. Sadol si a učil ich. ³ Tu zákonníci a farizeji privedli ženu pristihnutú pri cudzoložstve, postavili ju do prostriedku ⁴ a povedali mu: „Učiteľ, túto ženu pristihli priamo pri cudzoložstve. ⁵ Mojžiš nám v zákone nariadil takéto ženy ukameňovať. Čo povieš ty?“ ⁶ Ale to hovorili, aby ho pokúšali a mohli ho obžalovať. Ježiš sa zohol a prstom písal po zemi. ⁷ Ale keď sa ho neprestávali vypytovať, vzpriamril sa a povedal im: „Kto z vás je bez hriechu, nech prvý hodí do nej kameň.“ ⁸ A znovu sa zohol a písal po zemi. ⁹ Ako to počuli, jeden po druhom – počnúc staršími – sa vytrácali, až zostal sám so ženou, čo stála v prostriedku. ¹⁰ Ježiš sa vzpriamril a opýtal sa jej: „Žena, kde sú? Nik ťa neodsúdil?“ ¹¹ Ona odpovedala: „Nik, Pane.“ A Ježiš jej povedal: „Ani ja ťa neodsudzujem. Chod' a už nehreš!“

8
14

Ježiš – svetlo sveta. – ¹² A Ježiš im zasa povedal: „Ja som svetlo sveta. Kto mňa nasleduje, nebude chodiť vo tmách, ale bude mať svetlo života.“ ¹³ Farizeji mu povedali: „Vydávaš svedectvo o sebe len ty sám, tvoje svedectvo nie je pravdivé.“ ¹⁴ Ježiš im odpovedal:

8, 1–11. Táto stať sa v niektorých gréckych rukopisoch nachádza na inom mieste (po Jn 21, 25; po Lk 21, 38), v iných úplne chýba, takže nie je isté, či ju napísal Ján, alebo niektorý z jeho učeníkov. Podľa štýlu sa možno domnievať, že ide o text sv. Lukáša. Je však isté, že je to kánonická, teda inšpirovaná a historická časť Svätého písma.

8, 5. Lv 20, 10; Dt 22, 22–24.

8, 8. Zmysel tohto gesta je nejasný.

8, 12. Dvojica pojmov „svetlo-tma“ charakterizuje dva protichodné svety: svet dobra a svet zla. Svetlo je symbolom života, radosti a šťastia, tma zasa symbolom smrti, nešťastia.

8, 13. Podľa Dt 17, 6; 19, 15 svedectvo bolo právoplatné len vtedy, keď ho dosvedčili dvaja alebo traja svedkovia. Ježiša ako Božieho Syna tento zákon nezaväzoval, ale predsa mu urobil zadosť, lebo nielen on sám, ale aj Otec svedčil o ňom, keď mu dal moc robiť zázraky.

„Hoci vydávam svedectvo o sebe iba ja sám, moje svedectvo je pravdivé, lebo viem, odkiaľ som prišiel a kam idem. Vy však neviete, odkiaľ prichádzam, ani kam idem. ¹⁵ Vy súdite podľa tela, ja nesúdim nikoho. ¹⁶ A ak aj súdim, môj súd je pravdivý, lebo nie som sám, ale ja a Otec, ktorý ma poslal. ¹⁷ A vo vašom zákone je napísané, že svedectvo dvoch ľudí je pravdivé. ¹⁸ Ja sám vydávam svedectvo o sebe a vydáva o mne svedectvo aj Otec, ktorý ma poslal.“ ¹⁹ Opýtali sa ho: „Kdeže je tvoj Otec?!“ Ježiš odpovedal: „Nepoznáte ani mňa, ani môjho Otca. Keby ste poznali mňa, poznali by ste aj môjho Otca.“ ²⁰ Tieto slová povedal v pokladničnej sieni, keď učil v chráme. A nik ho nechtyl, lebo ešte neprišla jeho hodina.

8
15
—
8

33 **Výstraha neveriacim Židom.** – ²¹ I znova im povedal: „Odchádzam a budete ma hľadať, ale zomriete vo svojom hriechu. Kam ja idem, tam vy prísť nemôžete.“ ²² Židia si hovorili: „Vari sám seba zabije, že vraví: ‚Kam ja idem, tam vy prísť nemôžete?‘“ ²³ On im povedal: „Vy ste zdola, ja som zhora. Vy ste z tohto sveta, ja nie som z tohto sveta. ²⁴ Preto som vám povedal, že zomriete vo svojich hriechoch. Lebo ak neuveríte, že Ja Som, zomriete vo svojich hriechoch.“ ²⁵ Pýtali sa ho teda: „Kto si ty?“ Ježiš im odpovedal: „Od počiatku to, čo vám hovorím. ²⁶ Mám o vás veľa čo povedať a súdiť. Ale ten, ktorý ma poslal, je pravdivý, a ja hovorím svetu to, čo som počul od neho.“ ²⁷ Nerozumeli, že im hovorí o Otcovi. ²⁸ Ježiš im teda povedal: „Keď vyzdvihnete Syna človeka, poznáte, že Ja Som a že nič nerobím sám od seba, ale hovorím tak, ako ma naučil Otec. ²⁹ A ten, ktorý ma poslal, je so mnou. Nenechal ma samého, lebo ja vždy robím, čo sa páči jemu.“ ³⁰ Keď to hovoril, mnohí uverili v neho.

Ježiš a Abrahám. – ³¹ Židom, ktorí mu uverili, Ježiš povedal: „Ak ostanete v mojom slove, budete naozaj mojimi učeníkmi, ³² poznáte pravdu a pravda vás vyslobodí.“ ³³ Odpovedali mu: „Sme Abrahámovo potomstvo a nikdy sme nikomu neotročili. Akože

8, 17. *Dt* 17, 6; 19, 15.

8, 21. Stav neveriacich Židov je beznádejný, lebo sa prehrávajú proti pravde (v. 40. 45 a n.), a to je hriech proti Duchu Svätému (porov. *Mt* 12, 31; *Jn* 7, 34).

8, 24. „Ja Som“ je Božie meno zjavené Mojžišovi (*Ex* 3, 14). Ježiš vzťahuje na seba toto nevýslovné Božie meno „Ja som“, ktoré Boh zjavil Mojžišovi v horiacom kríku.

8, 25. Text je veľmi ťažký. Iní prekladajú: „Vlastne, načo vám vôbec hovoriť?“

8, 28. V Starom zákone formula „poznáte, že Ja Som“ potvrdzuje Božiu moc alebo oznamuje osobitný zásah Jahveho. Tu sa oznamuje Ježišovo oslávenie, „povýšenie“ na kríž.

hovoríš: „Budete slobodní?!“³⁴ Ježiš im povedal: „Veru, veru, hovorím vám: Každý, kto pácha hriech, je otrok.³⁵ A otrok neostáva v dome navždy; navždy ostáva syn.³⁶ Až keď vás Syn vyslobodí, budete naozaj slobodní.³⁷ Viem, že ste Abrahámovo potomstvo; a chcete ma zabiť, lebo sa moje slovo vo vás neujíma.³⁸ Ja hovorím o tom, čo som videl u Otca. Aj vy robíte to, čo ste počuli od otca.“³⁹ Odpovedali mu: „Naším otcom je Abrahám.“ Ježiš im povedal: „Keby ste boli Abrahámovými deťmi, robili by ste skutky Abrahámove.⁴⁰ No vy ma chcete zabiť – človeka, ktorý vám povedal pravdu, čo som počul od Boha. To Abrahám nerobil.“⁴¹ Vy robíte skutky svojho otca.“ Povedali mu: „My sme sa nenarodili zo smilstva; máme len jedného otca, Boha.“⁴² Ježiš im odvetil: „Keby bol vaším otcom Boh, milovali by ste ma, lebo ja som z Boha vyšiel a od neho prichádzam. Neprišiel som sám od seba, ale on ma poslal.“⁴³ Prečo nechápete moju reč? Preto, že nemôžete počuť moje slovo.⁴⁴ Vaším otcom je diabol a vy chcete plniť túžby svojho otca. On bol vrah od počiatku a nezotrval v pravde, lebo v ňom pravdy niet. Keď luhá, hovorí zo seba, lebo je luhár a otec lži.⁴⁵ Ale ja hovorím pravdu, a preto mi neveríte.⁴⁶ Kto z vás ma usvedčí z hriechu? Prečo mi neveríte, keď vám hovorím pravdu?!⁴⁷ Kto je z Boha, počúva Božie slová. Vy nepočúvate, lebo nie ste z Boha.“⁴⁸ Židia mu odpovedali: „Nehovoríme dobre, že si Samaritán a posadnutý zlým duchom?“⁴⁹ Ježiš odvetil: „Ja nie som posadnutý zlým duchom, ale ctím si Otca; a vy mňa znevažujete.“⁵⁰ Ja nehľadám svoju slávu, ale je, kto ju hľadá a súdi.⁵¹ Veru, veru, hovorím vám: Kto zachová moje slovo, neuvidí smrť naveky.“⁵² Židia mu povedali: „Teraz už vieme, že si posadnutý zlým duchom. Abrahám zomrel aj proroci, a ty hovoríš: ‚Kto zachová moje slovo, neokúsi smrť naveky.‘⁵³ Si azda väčší ako náš otec Abrahám, ktorý zomrel? Aj proroci pomreli. Kýmže sa robíš?“⁵⁴ Ježiš odpovedal: „Ak sa oslavujem ja sám, moja sláva nestojí za nič. Ale oslavuje ma môj Otec, o ktorom vy hovoríte: ‚On je náš Boh,‘⁵⁵ a nepoznáte ho. Ale ja ho poznám. A keby som povedal: Nepoznám ho, bol by som

8
34
—
8
55

8, 34. Otrok hriechu.

8, 39. Židia už nie sú Abrahámove deti, pretože neveria; sú len telesnými potomkami Abraháma.

8, 41. „Smilstvo“ znamená u prorokov nevernosť voči Bohu.

8, 43. Sú pod vplyvom diabla, nepriateľa pravdy.

luhár ako vy. Ale ja ho poznám a jeho slovo zachovávam. ⁵⁶ Váš otec Abrahám zaplesal, že uvidí môj deň; i videl a zaradoval sa.“ ⁵⁷ Židia mu vraveli: „Ešte nemáš ani päťdesiat rokov a videl si Abraháma?“ ⁵⁸ Ježiš im povedal: „Veru, veru, hovorím vám: Prv ako bol Abrahám, Ja Som.“ ⁵⁹ Na to zdvihli kamene a chceli ich hádzať do neho, ale Ježiš sa skrýl a vyšiel z chrámu.

8 **9** **Uzdravenie slepého od narodenia.** – ¹ Ako šiel, videl človeka, ktorý bol od narodenia slepý. ² Jeho učeníci sa ho spýtali: „Rabbi, kto zhršil – on alebo jeho rodičia –, že sa narodil slepý?“ ³ Ježiš odpovedal: „Nezhršil ani on, ani jeho rodičia, ale majú sa na ňom zjaviť Božie skutky. ⁴ Musíme konať skutky toho, ktorý ma poslal, dokiaľ je deň. Ide noc, keď nik nebude môcť pracovať. ⁵ Kým som na svete, som svetlo sveta.“ ⁶ Keď to povedal, napľul na zem, urobil zo sliny blato, blatom mu potrel oči ⁷ a povedal mu: „Chod, umy sa v rybníku Siloe,“ čo v preklade znamená: Poslaný. On šiel, umyl sa a vrátil sa vidiaci. ⁸ Susedia a tí, čo ho predtým vídali žobrať, hovorili: „Nie je to ten, čo tu sedával a žobral?“ ⁹ Jedni tvrdili: „Je to on.“ Iní zasa: „Nie je, len sa mu podobá.“ On vravel: „Ja som to.“ ¹⁰ Pýtali sa ho teda: „Ako to, že sa ti otvorili oči?“ ¹¹ On odpovedal: „Človek, ktorý sa volá Ježiš, urobil blato, potrel mi oči a povedal mi: ‚Chod k Siloe a umy sa!‘ Šiel som teda, umyl som sa a – vidím.“ ¹² Pýtali sa ho: „Kde je ten človek?“ Odpovedal: „Neviem.“ ¹³ Zaviedli ho, toho, čo bol predtým slepý, k farizejom. ¹⁴ Ale v ten deň, keď Ježiš urobil blato a otvoril mu oči, bola práve sobota. ¹⁵ Preto sa ho aj farizeji pýtali, ako to, že vidí. On im povedal: „Priložil mi na oči blato, umyl som sa a vidím.“ ¹⁶ Niektorí farizeji hovorili: „Ten človek nie je od Boha, lebo nezachováva sobotu.“ Iní vraveli: „Ako môže hriešny človek robiť takého znamenia?“ A rozštiepili sa. ¹⁷ Znova sa teda pýtali slepého: „Čo hovoríš o ňom ty? Veď tebe

8, 56. Abrahám sa zaradoval, keď mu Boh prisľúbil, že z jeho pokolenia sa narodí Mesiáš (porov. Gn 12, 2 a nasl.; 18, 18; 22, 16 – 18). Pravda, nejaký mohol dostať aj priame videnie o mesiášskom období.

9, 2. Podľa vtedajšej rozšírenej mienky každé nešťastie bolo Božím trestom za hriechy. Na to, že Boh aj dobrého človeka môže skúšať a utrpením zdokonaľovať (Jób), sa nemyslelo.

9, 4. Ježišov život je ako pracovný deň.

9, 5. Nasledujúcim zázrakom Pán ukázal, že má moc dávať ľuďom prirodzené svetlo očí. Takto zároveň dokázal, že má moc dávať im svetlo Božej pravdy.

9, 7. Rybník Siloe (hebr. Šiloach – Poslaný; znamená aj „stok“ vody, vodovod) bola hať na južnom svahu sionského kopca. Voda doň prichádzala z prameňa Gihon dlhým podzemným kanálom, ktorý dal vykopať ešte kráľ Ezechiáš (okolo roku 700 pred Kristom).

otvoril oči!“ On odpovedal: „Je prorok.“¹⁸ Židia však neverili, že bol slepý a teraz vidí, kým si nezavolali jeho rodičov.¹⁹ Opýtali sa ich: „Je to váš syn? A hovoríte, že sa narodil slepý? Ako to, že teraz vidí?“²⁰ Rodičia odpovedali: „Vieme, že je to náš syn a že sa narodil slepý.“²¹ Ale ako to, že teraz vidí, to nevieme, ani nevieme, kto mu otvoril oči. Jeho sa spýtajte. Má svoje roky, nech hovorí sám za seba.“²² Jeho rodičia hovorili tak preto, že sa báli Židov. Židia sa už totiž uzniesli, že každý, kto by ho uznal za Mesiáša, má byť vylúčený zo synagógy.²³ Preto jeho rodičia povedali: „Má svoje roky, jeho sa spýtajte.“

9
18

²⁴ Znovu teda zavolali človeka, čo bol predtým slepý, a povedali mu: „Vzdaj Bohu slávu! My vieme, že ten človek je hriešnik.“²⁵ On odvetil: „Či je hriešnik, neviem. Ale jedno viem: že som bol slepý a teraz vidím.“²⁶ Spýtali sa ho teda: „Čo urobil s tebou? Ako ti otvoril oči?“²⁷ Odpovedal im: „Už som vám povedal, a nepočuli ste. Prečo to chcete počuť znova? Chcete sa aj vy stať jeho učeníkmi?“²⁸ Vynadali mu a povedali: „Ty si jeho učeník, my sme Mojžišovi učeníci.“²⁹ My vieme, že Mojžišovi hovoril Boh, a o tomto nevieme ani to, odkiaľ je.“³⁰ Ten človek im odpovedal: „Práve to je čudné, že vy neviete, odkiaľ je, a mne otvoril oči.“³¹ Vieme, že hriešnikov Boh nevyslyší; ale vyslyší toho, kto si Boha ctí a plní jeho vôľu.“³² Od vekov nebolo počuť, že by bol niekto otvoril oči slepému od narodenia.³³ Keby on nebol od Boha, nemohol by nič také urobiť.“³⁴ Povedali mu: „Celý si sa v hriechoch narodil a nás poučáš?“ A vyhnali ho von.

9
41

³⁵ Ježiš sa dopyčul, že ho vyhnali, vyhľadal ho a povedal mu: „Ty veríš v Syna človeka?“³⁶ On vravel: „A kto je to, Pane, aby som v neho uveril?“³⁷ Ježiš mu povedal: Už si ho videl – a je to ten, čo sa rozpráva s tebou.“³⁸ On povedal: „Verím, Pane,“ a klaňal sa mu.³⁹ Ježiš povedal: „Súdiť som prišiel na tento svet: aby tí, čo nevidia, videli, a tí, čo vidia, aby oslepli.“⁴⁰ Začuli to farizeji, čo boli pri ňom, a povedali mu: „Sme azda aj my slepí?“⁴¹ Ježiš im odpovedal: „Keby ste boli slepí, nemali by ste hriech. Vy však hovoríte: ‚Vidíme.‘ A tak váš hriech ostáva.“

9, 24. „Vzdaj Bohu slávu“ – biblická formula na prí- voči Božej velebnosti.
sahu, že sa povie pravda a napravi urážka spáchaná

10 Podobenstvo o dobrom pastierovi. – ¹ Veru, veru, hovorím vám: Kto nevchádza do ovčince bránou, ale prelieza inokade, je zlodej a zbojník. ² Kto vchádza bránou, je pastier oviec. ³ Tomu vrátnik otvára a ovce počúvajú jeho hlas. On volá svoje ovce po mene a vyvádza ich. ⁴ Keď ich všetky vyženie, kráča pred nimi a ovce idú za ním, lebo poznajú jeho hlas. ⁵ Za cudzím nepôjdu, ba ujdú od neho, lebo cudzí hlas nepoznajú.“ ⁶ Ježiš im to povedal takto obrazne, ale oni nepochopili, čo im to chcel povedať.

10 ⁷ Preto im Ježiš znova vravel: „Veru, veru, hovorím vám: Ja som brána k ovciam. ⁸ Všetci, čo prišli predou mnou, sú zlodeji a zbojníci, ale ovce ich nepočúvali. ⁹ Ja som brána. Kto vojde cezo mňa, bude spasený; bude vchádzať i vychádzať a nájde pastvu. ¹⁰ Zlodej prichádza, len aby kradol, zabíjal a ničil. Ja som prišiel, aby mali život a aby ho mali hojnejšie. ¹¹ Ja som dobrý pastier. Dobrý pastier položí svoj život za ovce. ¹² Nájomník a ten, čo nie je pastierom a ovce nie sú jeho, opúšťa ovce a uteká, keď vidí prichádzať vlka, a vlk ich trhá a rozháňa. ¹³ Veď je nádenník a nezáleží mu na ovciach. ¹⁴ Ja som dobrý pastier. Poznám svoje a moje poznajú mňa, ¹⁵ ako mňa pozná Otec a ja poznám Otca. Aj svoj život položím za ovce. ¹⁶ Mám aj iné ovce, ktoré nie sú z tohto ovčince. Aj tie musím priviesť a budú počuť môj hlas; a bude jedno stádo a jeden pastier. ¹⁷ Otec ma preto miluje, že ja dávam svoj život, a zasa si ho vezmem. ¹⁸ Nik mi ho neberie, ja ho dávam sám od seba. Mám moc dať ho a mám moc zasa si ho vziať. Taký príkaz som dostal od môjho Otca.“

¹⁹ Pre tieto slová znova nastala medzi Židmi roztržka. ²⁰ Mnohí z nich hovorili: „Je posadnutý zlým duchom a šalie: Čo ho počúvate?!“ ²¹ Iní namietali: „To nie sú reči posadnutého zlým duchom. Vari môže zlý duch otvárať oči slepým?“

10, 1. Farizejskí predáci sa hrdo vystatovali, že sú pastiermi ľudu. V tomto podobenstve im Ježiš ukázal, že sú len nájomníkmi, najatými strážcami, ktorým vonkoncom nezáleží na zverenom stáde.

10, 6. Zaslepeným farizejom (9, 40). Nechápu, že podobenstvo mieri na nich.

10, 10. Večný život.

10, 11. Boh sám je pastierom svojho ľudu; v mesiáš-

ských časoch on dá svojmu stádu pastiera (Ez 34, 1 n.). Keď Ježiš hovorí, že je dobrým pastierom, vindikuje si mesiášsku hodnosť.

10, 14. Nejde tu len o intelektuálne poznanie, ale o lásku. „Poznať“ v Písme máva často tento rozmer.

10, 16. Iné ovce, to sú Nežidia, pohania. Božský pastier zruší všetky národnostné a rasové prekážky a utvorí z nich jedno duchovné stádo – Cirkev.

VI. Sviatky posvätenia chrámu, 10, 22 – 11, 57

Ježiš sa vyhlasuje za Božieho Syna. – ²² V Jeruzaleme boli práve sviatky Posvätenia chrámu. Bola zima. ²³ Ježiš sa prechádzal v chráme v Šalamúnovom stĺporadí. ²⁴ Obstúpili ho Židia a hovorili mu: „Dokedy nás chceš držať v neistote?! Ak si Mesiáš, povedz nám to otvorene.“ ²⁵ Ježiš im odvetil: „Už som vám povedal, a neveríte. Svedčia o mne skutky, ktoré konám v mene svojho Otca, ²⁶ ale vy neveríte, lebo nie ste z mojich oviec. ²⁷ Moje ovce počúvajú môj hlas, ja ich poznám a ony idú za mnou. ²⁸ Ja im dávam večný život. Nezahynú nikdy a nik mi ich nevytrhne z ruky. ²⁹ Môj Otec, ktorý mi ich dal, je väčší od všetkých a nik ich nemôže Otcovi vytrhnúť z ruky. ³⁰ Ja a Otec sme jedno.“

³¹ Židia znova zdvihli kamene a chceli ho kameňovať. ³² Ježiš im povedal: „Ukázal som vám veľa dobrých skutkov od Otca. Pre ktorý z nich ma kameňujete?!“ ³³ Židia mu odpovedali: „Nekameňujeme ťa za dobrý skutok, ale za rúhanie, preto, že hoci si človek, robíš sa Bohom.“ ³⁴ Ježiš im vravel: „A nie je napísané vo vašom zákone: *Ja som povedal: Ste bohmi?*“ ³⁵ Nuž ak nazval bohmi tých, ktorým bolo dané Božie slovo – a Písmo nemožno zrušiť! –, ³⁶ prečo vy hovoríte tomu, ktorého Otec posvätil a poslal na svet: „Rúhaš sa za to, že som povedal: Som Boží Syn?!“ ³⁷ Ak nekonám skutky môjho Otca, neverte mi. ³⁸ Ale ak ich konám, keď už nechcete veriť mne, verte tým skutkom, aby ste poznali a vedeli, že vo mne je Otec a ja v Otcovi!“ ³⁹ Preto ho zasa chceli chytiť, ale on sa im vymkol z rúk.

Ježiš sa utiahol za Jordán. – ⁴⁰ Znova odišiel za Jordán, na miesto, kde Ján predtým krstil, a tam zostal. ⁴¹ Mnohí prichádzali za ním a hovorili si: „Ján síce neurobil nijaké znamenie, ale všetko, čo Ján povedal o tomto, je pravda.“ ⁴² A mnohí tam uverili v neho.

11 Vzkriesenie Lazára. – ¹ Bol chorý istý Lazár z Betánie, z dediny Márie a jej sestry Marty. ² Bola to tá Mária, čo pomazala

10, 22. Tieto sviatky boli v polovici decembra na pamiatku očistenia chrámu za Júdu Machabejského roku 165 pred Kristom.

10, 23. Bolo to veľké kryté stĺporadie na východnej strane chrámu. Pán sa tam uchýlil, lebo bolo sychravo, ako vôbec cez zimu v Palestíne.

10, 29. Doslovné znenie: „Čo mi dal môj Otec, je väčšie ako všetko.“

10, 30. Veľmi závažné tvrdenie. Znamená, že Boh Otec a Ježiš sú bytostne jedno, majú tú istú spoločnú božskú prirodzenosť, hoci sa od seba odlišujú ako osoba od osoby.

10, 34. Ž 82, 6. – Keď v Starom zákone Boh sám takto oslovuje svojich zástupcov, sudcov, o čo skôr sa Ježiš – podľa rabínskej doktríny – môže nazývať Božím Synom.

10

22

—

11

2

Pána voňavým olejom a poutierala mu nohy svojimi vlasmi. Jej brat Lazár bol chorý. ³ Preto mu sestry poslali odkaz: „Pane, ten, ktorého miluješ, je chorý.“

⁴ Keď to Ježiš počul, povedal: „Táto choroba nie je na smrť, ale na Božiu slávu, aby ňou bol oslávený Boží Syn.“ ⁵ Ježiš mal rád Martu i jej sestru a Lazára. ⁶ Keď teda počul, že je chorý, zostal ešte dva dni na mieste, kde bol. ⁷ Až potom povedal učeníkom: „Podme znova do Judey.“ ⁸ Učeníci mu vraveli: „Rabbi, len nedávno ťa Židia chceli ukameňovať a zasa ta ideš?!“ ⁹ Ježiš odpovedal: „Nemá deň dvanásť hodín? Kto chodí vo dne, nepotkne sa, lebo vidí svetlo tohto sveta. ¹⁰ Ale kto chodí v noci, potkne sa, lebo v ňom nie je svetlo.“ ¹¹ Toto povedal a dodal: „Náš priateľ Lazár spí, ale idem ho zobudiť.“ ¹² Učeníci mu povedali: „Pane, ak spí, ozdravie.“ ¹³ Ježiš však hovoril o jeho smrti, a oni si mysleli, že hovorí o spánku. ¹⁴ Vtedy im Ježiš povedal otvorene: „Lazár zomrel. ¹⁵ A kvôli vám sa radujem, že som tam nebol, aby ste uverili. Podme k nemu!“ ¹⁶ Tomáš, nazývaný Didymus, povedal ostatným učeníkom: „Podme aj my a umrime s ním.“ ¹⁷ Keď ta Ježiš prišiel, dozvedel sa, že Lazár je už štyri dni v hrobe. ¹⁸ Betánia bola pri Jeruzaleme, vzdialená asi pätnásť stadií, ¹⁹ a tak prišlo k Marte a Márii veľa Židov potešiť ich v žiali za bratom. ²⁰ Keď Marta počula, že prichádza Ježiš, išla mu naproti. Mária zostala doma. ²¹ Marta povedala Ježišovi: „Pane, keby si bol býval tu, môj brat by nebol umrel. ²² Ale aj teraz viem, že o čokoľvek poprosíš Boha, Boh ti to dá.“ ²³ Ježiš jej povedal: „Tvoj brat vstane z mŕtvych.“ ²⁴ Marta mu vravela: „Viem, že vstane v posledný deň pri vzkriesení.“ ²⁵ Ježiš jej povedal: „Ja som vzkriesenie a život. Kto verí vo mňa, bude žiť, aj keď umrie. ²⁶ A nik, kto žije a verí vo mňa, neumrie naveky. Veríš tomu?“ ²⁷ Povedala mu: „Áno, Pane, ja som uverila, že ty si Mesiáš, Boží Syn, ktorý mal prísť na svet.“

11
3
—
11
27

11, 4. Choroba Lazára bola skutočne smrteľná. Lazár naozaj zomrel. Jeho smrť však bola pre Ježiša príležitosťou, aby ukázal, že on je Pánom aj nad smrťou.

11, 9. Ježiš hovorí obrazne: Nič zlé sa mu nemôže stať pred tou hodinou, ktorú mu určil Otec. Deň od východu slnka až po západ sa delí približne na dvanásť hodín. Kto v tomto čase kráča, ide bezpečne, lebo vidí nebezpečenstvá a prekážky, ktorým sa vyhne. Inak je

to s tým, kto kráča v noci.

11, 11. Vzkriesiť mŕtveho je pre Ježiša ako zobudiť spiacého. Preto nazýva smrť spánkom.

11, 18. Betánia bola vzdialená od Jeruzalema asi 3 km na ceste smerom do Jericha a nachádzala sa na východnom úpätí Olivovej hory. 1 stadion = asi 186 metrov.

11, 25. Ježiš je Pánom života. On udeľuje človeku taký život, ktorému ani smrť nemôže uškodiť.

28 Ako to povedala, odišla, zavolať svoju sestru Máriu a potichu jej vpravala: „Učiteľ je tu a volá ťa.“ 29 Len čo to ona počula, vstala a šla k nemu. 30 Ježiš totiž ešte nevošiel do dediny, ale bol stále na mieste, kde mu Marta vyšla naproti. 31 Keď Židia, čo boli s ňou v dome a potešovali ju, videli, že Mária rýchlo vstala a vyšla von, pobrali sa za ňou, lebo si mysleli: „Ide sa vyplakať k hrobu.“ 32 Keď Mária prišla ta, kde bol Ježiš, a zazrela ho, padla mu k nohám a povedala mu: „Pane, keby si bol býval tu, môj brat by nebol umrel.“ 33 Keď Ježiš videl, ako plače a ako plačú aj Židia, čo s ňou prišli, zachvel sa v duchu a vzrušený 34 sa opýtal: „Kde ste ho uložili?“ Povedali mu: „Pane, pod' sa pozriete!“ 35 A Ježiš zaslzil. 36 Židia povedali: „Hľa, ako ho miloval!“ 37 No niektorí z nich hovorili: „A nemohol ten, čo otvoril oči slepému, urobiť, aby tento nezomrel?“ 38 Ježiš sa znova zachvel a pristúpil k hrobu. Bola to jaskyňa uzavretá kameňom. 39 Ježiš povedal: „Odvalte kameň!“ Marta, sestra mŕtveho, mu povedala: „Pane, už páchne, veď je už štyri dni v hrobe.“ 40 Ježiš jej vpravala: „Nepovedal som ti, že ak uveríš, uvidíš Božiu slávu?“ 41 Odvalili teda kameň. Ježiš pozdvihol oči k nebu a povedal: „Otče, ďakujem ti, že si ma vypočul. 42 A ja som vedel, že ma vždy počuješ, ale hovorím to kvôli ľudu, čo tu stojí, aby uverili, že si ma ty poslal.“ 43 Keď to povedal, zvolal veľkým hlasom: „Lazár, pod' von!“ 44 A mŕtvy vyšiel. Nohy a ruky mal ovinuté plátnom a tvár obviazanú šatkou. Ježiš im povedal: „Porozväzujte ho a nechajte ho odísť!“

Velrada sa rozhodla zabiť Ježiša. – 45 Mnohí z tých Židov, čo prišli k Márii a videli, čo urobil, uverili v neho. 46 No niektorí z nich odišli k farizejom a rozpovedali im, čo Ježiš urobil. 47 Veľkňazi a farizeji zvolali velradu a hovorili: „Čo robiť? Tento človek robí mnohé znamenia. 48 Ak ho necháme tak, uveria v neho všetci, prídu Rimania a zničia nám i toto miesto i národ.“ 49 Ale jeden z nich, Kajfáš, ktorý bol veľkňazom toho roka, im povedal: „Vy neviete nič. 50 Neuvedomujete si, že je pre vás lepšie, ak zomrie jeden človek

11, 35. Hoci Ján vo svojom evanjéliu dokazuje, že Ježiš je pravý Boh, predsa na prípadoch, ako je tento, keď aj plače, ukazuje, že je aj opravdivým človekom.

11, 47 n. Ježišovi nepriatelia museli uznať, že Ježiš koná znamenia. Namiesto toho, aby uverili v neho, preniesli

celú otázku na politickú rovinu. Báli sa, že všetci pôjdu za ním a Rimania nebudú trpieť túto „vzburu“. Preto sa rozhodli, že ho zabijú. – „Miesto“, čiže Jeruzalem alebo celú krajinu, alebo, čo je najpravdepodobnejšie: Sväté miesto – chrám.

za ľud, a nezahynie celý národ.“⁵¹ Toto však nepovedal sám od seba, ale ako veľkňaz toho roka prorokoval, že Ježiš má zomrieť za národ,⁵² a nielen za národ, ale aj preto, aby zhromaždil vedno rozptýlené Božie deti.⁵³ A od toho dňa boli rozhodnutí, že ho zabijú.⁵⁴ Preto už Ježiš nechodil verejne medzi Židmi, ale odišiel odtiaľ do kraja blízko púšte, do mesta zvaného Efraim, a tam sa zdržiaval s učeníkmi.

11 Blízko bola židovská Veľká noc a mnohí z toho kraja vystupovali pred Veľkou nocou do Jeruzalema, aby sa očistili.⁵⁶ Hľadali
51 aj Ježiša. A ako stáli v chráme, navzájom si vraveli: „Čo myslíte?
— Príde na sviatky?“⁵⁷ Ale veľkňazi a farizeji vydali nariadenie, že
12 každý, kto sa dozvie, kde je, má to oznámiť, aby ho mohli chytiť.

9

VII. Posledná Veľká noc, 12, 1 – 19, 42

A. UDALOSTI PRED UMUČENÍM, 12, 1 – 50

12 Pomazanie v Betánii. –¹ Šesť dní pred Veľkou nocou prišiel Ježiš do Betánie, kde býval Lazár, ktorého vzkriesil z mŕtvych.² Pripravili mu tam hostinu. Marta obsluhovala a Lazár bol jedným z tých, čo s ním stolovali.³ Mária vzala libru pravého vzácneho nardového oleja, pomazala ním Ježišove nohy a poutierala mu ich svojimi vlasmi; a dom sa naplnil vôňou oleja.⁴ Tu jeden z jeho učeníkov, Judáš Iškariotský, ktorý ho mal zradiť, povedal:⁵ „Prečo nepredali tento olej za tristo denárov a nerozdali ich chudobným?“⁶ Lenže to nepovedal preto, že mu šlo o chudobných, ale že bol zlodej. Mal mešec a nosil to, čo doň vkladali.⁷ Ježiš povedal: „Nechaj ju, nech to zachová na deň môjho pohrebu!⁸ Veď chudobných máte vždy medzi sebou, ale mňa nemáte vždy.“⁹ Veľké množstvo Židov sa dozvedelo, že je tam, a prišli nielen kvôli Ježišovi, ale aby videli aj Lazára, ktorého vzkriesil z mŕtvych.

11, 51. Kajfáš ani netušil, akú prorockú pravdu povedal. Bol veľkňazom, a hoci bol nehodný, Boh ho použil ako tlmočníka svojich úmyslov.

11, 54. Efraim, dnešné Et-Tajjibe, vzdušnou čiarou asi 20 km na sever od Jeruzalema.

12, 1–8. Mt 26, 6–13; Mk 14, 3–9.

12, 1. Ježiš sa v Efraime zdržal iba niekoľko dní a cez

Jericho prešiel do Betánie.

12, 3. Libra – funt – mala váhu asi 330 g.

12, 7. Zmysel textu je nejasný. Mária nevedomky urobila na Kristovom tele skutok milosrdenstva, keď ho pomazala vzácnym olejom. – Toto pomazanie je iné ako to, o ktorom píše Lukáš (7, 36 a n.).

¹⁰ A veľkňazi sa rozhodli, že zabijú aj Lazára, ¹¹ lebo preň mnohí Židia odchádzali a uverili v Ježiša.

Slávnostný vstup do Jeruzalema. – ¹² Na druhý deň sa veľký zástup, čo prišiel na sviatky, dopyčul, že Ježiš prichádza do Jeruzalema. ¹³ Nabrali palmových ratolestí, vyšli mu v ústrety a volali:

„*Hosanna!*
Požehnaný, ktorý prichádza v mene Pánovom,
kráľ Izraela!“

12

10

¹⁴ Ježiš si našiel osliatko a sadol si naň, ako je napísané:

¹⁵ „*Neboj sa, dcéra sionská!*
Hľa, tvoj kráľ prichádza,
sediaci na mláďati oslice.“

12

25

¹⁶ Jeho učeníci tomu ešte nerozumeli, ale keď bol Ježiš oslávený, spomenuli si, že to bolo o ňom napísané a že mu to urobili. ¹⁷ Zástup, ktorý s ním bol, keď vyvolal z hrobu Lazára a vzkriesil ho z mŕtvych, vydával o tom svedectvo. ¹⁸ A zástupy mu vyšli v ústrety, lebo počuli, že urobil toto znamenie. ¹⁹ Vtedy si farizeji hovorili: „Vidíte, že nič nezmožete?! Hľa, celý svet ide za ním!“

Gréci chcú vidieť Ježiša. Syn človeka bude oslávený. – ²⁰ Niektorí z tých, čo sa cez sviatky prišli klaňať Bohu, boli Gréci. ²¹ Pristúpili k Filipovi, ktorý bol z galilejskej Betsaidy, a prosili ho: „Pane, chceme by sme vidieť Ježiša.“ ²² Filip šiel a povedal to Ondrejovi. Ondrej a Filip to išli povedať Ježišovi. ²³ Ježiš im odpovedal: „Nadišla hodina, aby bol Syn človeka oslávený. ²⁴ Veru, veru, hovorím vám: Ak pšeničné zrno nepadne do zeme a neodumrie, ostane samo. Ale ak odumrie, prinesie veľkú úrodu. ²⁵ Kto miluje svoj život, stratí ho, a kto svoj život nenávidí na tomto svete, zachráni

^{12, 12 - 19.} Mt 21, 1 - 11; Mk 11, 1 - 11; Lk 19, 28 - 40.

^{12, 13.} Ž 118, 26.

^{12, 15.} Zach 9, 9. - Takto charakterizuje prorok Zachariáš Mesiáša - Kráľa. Bude ponížený a skromný. Ježiš tým, že si vybral tento spôsob vstupu do Jeruzalema, vzťahoval na seba toto proroctvo a prejavil sa

ako Mesiáš - Kráľ.

^{12, 20 - 21.} Gréci, ktorí chceli vidieť Ježiša, boli obrátení pohanovia. Verili v pravého Boha a pri príležitosti veľkonočných sviatkov prišli do Jeruzalema priniesť obety.

^{12, 25.} Pozri poznámku k Mt 10, 39.

si ho pre večný život. ²⁶ Ak mi niekto slúži, nech ma nasleduje! A kde som ja, tam bude aj môj služobník. Kto bude mne slúžiť, toho poctí Otec. ²⁷ Teraz je moja duša vzrušená. Čo mám povedať? Otče, zachráň ma pred touto hodinou? Ved' práve pre túto hodinu som prišiel. ²⁸ Otče, osláv svoje meno!“ A z neba zaznel hlas: „Už som oslávil a ešte oslávim.“

²⁹ Zástup, ktorý tam stál a počul to, hovoril, že zahrmelo. Iní vraveli: „Anjel s ním hovoril.“ ³⁰ Ježiš povedal: „Nie kvôli mne zaznel tento hlas, ale kvôli vám. ³¹ Teraz je súd nad týmto svetom, teraz bude knieža tohto sveta vyhodené von. ³² A ja, až budem vyzdvihnutý od zeme, všetkých pritiahnem k sebe.“ ³³ To povedal, aby naznačil, akou smrťou zomrie. ³⁴ Zástup mu odvrával: „My sme počuli zo Zákona, že Mesiáš ostane naveky. Ako to teda hovoríš: ‚Syn človeka musí byť vyzdvihnutý!‘? Kto je to ten Syn človeka?“ ³⁵ Ježiš im povedal: „Ešte chvíľku je svetlo medzi vami. Choďte, dokiaľ máte svetlo, aby vás nezastihla tma, lebo kto chodí potme, nevie, kam ide. ³⁶ Dokiaľ máte svetlo, verte v svetlo, aby ste boli synmi svetla.“ Toto Ježiš povedal, potom odišiel a skrýl sa pred nimi.

Nevera Židov. – ³⁷ Hoci pred nimi robil také znamenia, neverili v neho; ³⁸ aby sa splnilo slovo, ktoré povedal prorok Izaiáš:

*„Pane, kto uveril tomu, čo sme hlásali,
a Pánovo rameno sa komu zjavilo?“*

³⁹ Preto nemohli uveriť, lebo Izaiáš ešte povedal:

*40 „Oslepil im oči a zatvrdil im srdce,
aby očami nevideli*

^{12, 26.} Ježiš tu opakuje učenie, ktoré už predtým viackrát predniesol (porov. *Mt* 10, 38–39; *Mk* 8, 34–37; *Lk* 14, 26–27). Ak niekto chce byť s ním v sláve, musí ho nasledovať na krížovej ceste.

^{12, 27.} Spasiteľ mal ľudskú dušu ako my, s celým obsahom šlachetných citov. Preto ho myšlienka na blízke umučenie a smrť hlboko a bolestne rozochvela. Ale poslušne sa chce podrobiť Otcovej vôli (porov. *Mt* 26, 36–46; *Mk* 14, 32–42; *Lk* 22, 40–46), lebo práve na to prišiel na svet, aby utrpením a smrťou vykúpil ľudstvo.

^{12, 28.} Ten istý hlas, hlas Otca, ktorý bolo počuť pri Ježišomvom krste a pri jeho premenení, prichádza aj

teraz svedčiť v prospech milovaného Syna.

^{12, 31–32.} Ježiš svojou smrťou na kríži láme nadvládu kniežata tohto sveta, diabla. Oddelovaním dobrých od zlých sa začína súd. Ukrižovaný Kristus neodolateľne tiahne k sebe, do náručia svojej lásky, všetkých, čo majú úprinné srdce.

^{12, 37–50.} V tejto časti Ján zhŕňa Ježišovo verejné účinkovanie a odhaľuje príčinu nevery Židov.

^{12, 38.} *Iz* 53, 1.

^{12, 40.} *Iz* 6, 10. – Izaiáš tu nehovorí, aby neverili, iba predpovedá, že nebudú veriť. Pozri poznámku k *Mk* 4, 12.

*a srdcom nechápali a neobrátili sa -
aby som ich nemohol uzdraviť.“*

⁴¹ Toto povedal Izaiáš, lebo videl jeho slávu a hovoril o ňom.

⁴² A predsa aj mnohí poprední muži uverili v neho, ale pre farizejov sa nepriznali k tomu, aby ich nevytlúčili zo synagógy, ⁴³ lebo ľudskú slávu mali radšej ako Božiu slávu.

Viera v Ježiša je viera v Boha Otca. – ⁴⁴ Ježiš zvolal: „Kto verí vo mňa, nie vo mňa verí, ale v toho, ktorý ma poslal. ⁴⁵ A kto vidí mňa, vidí toho, ktorý ma poslal. ⁴⁶ Ja som prišiel na svet ako svetlo, aby nik, kto verí vo mňa, neostal vo tmách. ⁴⁷ Ak niekto počúva moje slová, a nezachováva ich, ja ho nesúdím, lebo som neprišiel svet súdiť, ale svet spasiť. ⁴⁸ Kto mnou pohŕda a neprijíma moje slová, má svojho sudcu: slovo, ktoré som hovoril, bude ho súdiť v posledný deň. ⁴⁹ Lebo ja som nehovoril sám zo seba, ale Otec, ktorý ma poslal, ten mi prikázal, čo mám povedať a čo mám hovoriť. ⁵⁰ A viem, že jeho príkaz je večný život. Čo teda hovorím, hovorím tak, ako mi povedal Otec.“

12

41

—

13

8

B. POSLEDNÁ VEČERA, 13, 1 – 17, 26

13 Ježiš umýva učeníkom nohy. – ¹ Bolo pred veľkonočnými sviatkami. Ježiš vedel, že nadišla jeho hodina odísť z tohto sveta k Otcovi. A pretože miloval svojich, čo boli na svete, miloval ich do krajnosti. ² Pri večeri, keď už diabol vnukol Judášovi, synovi Šimona Iškariotského, aby ho zradil, ³ Ježiš vo vedomí, že mu dal Otec do rúk všetko a že od Boha vyšiel a k Bohu odchádza, ⁴ vstal od stola, zoblíkol si odev, vzal plátennú zásteru a prepásal sa. ⁵ Potom nalial vody do umývadla a začal umývať učeníkom nohy a utierať zásterou, ktorou bol prepásaný. ⁶ Tak prišiel k Šimonovi Petrovi. On mu povedal: „Pane, ty mi chceš umývať nohy?“ ⁷ Ježiš mu odpovedal: „Teraz ešte nechápeš, čo robím, ale neskôr pochopíš.“ ⁸ Peter mu povedal: „Nikdy mi nebudeš umývať nohy!“ Ježiš mu odpovedal: „Ak ťa neumyjem, nebudeš mať podiel so

12, 48. Ježiš prišiel spasiť, nie súdiť. Preto sa ľudia sami odsúdia svojím postojom ku Kristovmu slovu. Jeho slovom budú súdení.

13, 1 n. Ján už neopisuje ustanovenie Eucharistie pri Poslednej večeri, nakoľko táto udalosť je známa a za-

chytená troma synoptikmi; no opisuje umývanie nôh ako prejav poníženosti a lásky Ježiša Krista a potom ďalej zachytáva vzácnu Ježišovu rozlúčkovú reč a jeho veľkňazskú modlitbu (kap. 14 – 17).

mnou.“⁹ Šimon Peter mu vrazil: „Pane, tak potom nielen nohy, ale aj ruky a hlavu!“¹⁰ Ježiš mu na to: „Kto sa okúpala, potrebuje si umyť už len nohy a je celý čistý. A vy ste čistí, ale nie všetci.“¹¹ Vedel totiž, kto ho zradí, – preto povedal: „Nie všetci ste čistí.“¹² Keď im umyl nohy a obliekol si odev, znova si sadol k stolu a povedal im: „Chápate, čo som vám urobil?“¹³ Vy ma oslovujete: ‚Učiteľ‘ a: ‚Pane‘ a dobre hovoríte, lebo to som.¹⁴ Keď som teda ja, Pán a Učiteľ, umyl nohy vám, aj vy si máte jeden druhému nohy umývať.¹⁵ Dal som vám príklad, aby ste aj vy robili, ako som ja urobil vám.¹⁶ Veru, veru, hovorím vám: Sluha nie je väčší ako jeho pán, ani posol nie je väčší ako ten, kto ho poslal.¹⁷ Keď to viete, ste blahoslavení, ak podľa toho aj konáte.“¹⁸ Nehovorím o vás všetkých. Ja viem, koho som si vyvolil, ale má sa splniť Písmo: *‚Ten, ktorý je môj chlieb, zdvihol proti mne päťu.‘*¹⁹ Hovorím vám to už teraz, skôr ako sa to stane, aby ste uverili, keď sa to stane, že Ja Som.²⁰ Veru, veru, hovorím vám: Kto prijíma toho, koho ja pošlem, mňa prijíma. A kto prijíma mňa, prijíma toho, ktorý ma poslal.“

13
9
—
13
30

Označenie zradcu. –²¹ Keď to Ježiš povedal, zachvel sa v duchu a vyhlásil: „Veru, veru, hovorím vám: Jeden z vás ma zradí.“²² Učenci sa pozerali jeden na druhého v rozpakoch, o kom to hovorí.²³ Jeden z jeho učeníkov, ten, ktorého Ježiš miloval, bol celkom pri Ježišovej hrudi.²⁴ Jemu dal Šimon Peter znak, aby sa opýtal: „Kto je to, o kom hovorí?“²⁵ On sa naklonil k Ježišovej hrudi a spýtal sa: „Pane, kto je to?“²⁶ Ježiš odpovedal: „Ten, komu podám namočenú smidku.“ Namočil smidku chleba a dal ju Judášovi, synovi Šimona Išariotského.²⁷ A hneď po tejto smidke vošiel do neho satan. Ježiš mu povedal: „Čo chceš urobiť, urob čo najskôr.“²⁸ Ale nik zo stolujúcich nerozumel, prečo mu to povedal.²⁹ Judáš mal mešec, preto si niektorí mysleli, že mu Ježiš povedal: „Nakúp, čo budeme potrebovať na sviatky,“ alebo aby dal niečo chudobným.³⁰ On vzal smidku a hneď vyšiel von. A bola noc.

13, 15. „Dal som vám príklad“ sa nevzťahuje na samo umývanie nôh, ale na poníženosť a lásku, ktorú umývaním nôh Ježiš vyjadril; bez nej nik nemôže byť jeho pravým učeníkom.

13, 21 – 30. *Mt* 26, 21 – 25; *Mk* 14, 18 – 21; *Lk* 22, 21 – 23.

13, 23. Učeník, „ktorého Ježiš miloval“, je sám Ján, autor tohto evanjelia. – Podľa vtedajších zvykov sa stolovalo poležiaci. Hostia sa opierali o lavy lakeť a pravou

rukou si brali jedlo. Ján bol po pravici Pána, a teda sa k nemu nachýlil, aby sa s ním rozprával, hlava mu pritom takrečeno spočívala na Ježišovej hrudi.

13, 26. Ježiš namočil kúsok chleba v tzv. „haroset“, čo bola akási kaša z ovocia uvareného v octe. Bol to vlastne prejav pozornosti a priazne, keď hlava stola osobne niekomu poslúžila.

JEŽIŠOVA ROZLÚČKOVÁ REČ 13, 31 – 16, 33

Nové prikázanie. – ³¹ Keď vyšiel, Ježiš povedal: „Teraz je Syn človeka oslávený a v ňom je oslávený Boh. ³² A keď je Boh oslávený v ňom, aj Boh jeho v sebe oslávi, a čoskoro ho oslávi. ³³ Deti moje, ešte chvíľku som s vami. Budete ma hľadať, ale ako som povedal Židom, aj vám teraz hovorím: Kam ja idem, tam vy prísť nemôžete. ³⁴ Nové prikázanie vám dávam, aby ste sa milovali navzájom. Aby ste sa aj vy vzájomne milovali, ako som ja miloval vás. ³⁵ Podľa toho spoznajú všetci, že ste moji učeníci, ak sa budete navzájom milovať.“

13

31

—

14

10

Výstraha Petrovi. – ³⁶ Šimon Peter sa ho opýtal: „Pane, kam ideš?“ Ježiš odvetil: „Kam ja idem, tam teraz za mnou ísť nemôžeš, no pôjdeš za mnou neskôr.“ ³⁷ Peter mu vravel: „Pane, prečo nemôžem ísť za tebou teraz? Aj život položím za teba.“ ³⁸ Ježiš odpovedal: „Aj život položíš za mňa? Veru, veru, hovorím ti: Nezaspieva kohút, kým ma tri razy nezaprieš.“

14 Ježiš odchádza k Otcovi. – ¹ Nech sa vám srdce nevzrušuje! Veríte v Boha, verte aj vo mňa. ² V dome môjho Otca je mnoho príbytkov. Keby to tak nebolo, bol by som vám povedal, že vám idem pripraviť miesto?! ³ Keď odídem a pripravím vám miesto, zasa prídem a vezmem vás k sebe, aby ste aj vy boli tam, kde som ja. ⁴ A cestu, kam idem, poznáte.“

⁵ Tomáš mu povedal: „Pane, nevieme, kam ideš. Akože môžeme poznať cestu?!“ ⁶ Ježiš mu odpovedal: „Ja som cesta, pravda a život. Nik nepríde k Otcovi, iba cezo mňa. ⁷ Ak poznáte mňa, budete poznať aj môjho Otca. Už teraz ho poznáte a videli ste ho.“ ⁸ Filip sa ozval: „Pane, ukáž nám Otca a to nám postačí.“ ⁹ Ježiš mu vravel: „Filip, toľký čas som s vami, a nepoznáš ma?! Kto vidí mňa, vidí Otca. Ako môžeš hovoriť: ‚Ukáž nám Otca!‘? ¹⁰ Neveríš, že ja som v Otcovi a Otec vo mne? Slová, ktoré vám hovorím, nehovorím sám zo seba, ale Otec, ktorý ostáva vo mne,

13, 31 – 35. Ide skutočne o nové prikázanie, pretože sa vzťahuje na všetkých. Aj Mojžišov zákon prikazoval milovať bližného ako seba samého (Lv 19, 18). Prakticky však za bližného považovali iba príslušníka svojho národa. Ide o nové prikázanie aj preto, lebo láska sa

má odteraz stvárnňovať podľa Kristovej lásky.

13, 36 – 38. Mt 26, 33 – 35; Mk 14, 29 – 31; Lk 22, 33 – 34. 14, 1 – 14. Prvá časť rozlúčkovej reči. Obsahuje potešujúcu myšlienku, že sa nelúči od apoštolov naveky.

koná svoje skutky. ¹¹ Verte mi, že ja som v Otcovi a Otec vo mne. Ak nie pre iné, aspoň pre tie skutky verte!

¹² Veru, veru, hovorím vám: Aj ten, kto verí vo mňa, bude konať skutky, aké ja konám, ba bude konať ešte väčšie, lebo ja idem k Otcovi. ¹³ A urobím všetko, o čo budete prosiť v mojom mene, aby bol Otec oslávený v Synovi. ¹⁴ Ak ma budete prosiť o niečo v mojom mene, ja to urobím.

Otec pošle Tešiteľa, Ducha Svätého. – ¹⁵ Ak ma milujete, budete zachovávať moje prikázania. ¹⁶ A ja poprosím Otca a on vám dá iného Tešiteľa, aby zostal s vami naveky – ¹⁷ Ducha pravdy, ktorého svet nemôže prijať, lebo ho nevidí, ani nepozná. Vy ho poznáte, veď ostáva u vás a bude vo vás. ¹⁸ Nenechám vás ako siroty, prídem k vám. ¹⁹ Ešte chvíľku a svet ma už neuvidí, ale vy ma uvidíte, lebo ja žijem a aj vy budete žiť. ²⁰ V ten deň spoznáte, že ja som vo svojom Otcovi, vy vo mne a ja vo vás. ²¹ Kto má moje prikázania a zachováva ich, ten ma miluje. A kto miluje mňa, toho bude milovať môj Otec; aj ja ho budem milovať a zjavím mu seba samého.“

²² Júda, nie ten Iškariotský, sa ho spýtal: „Pane, ako to, že seba chceš zjaviť nám, a svetu nie?“ ²³ Ježiš mu odpovedal: „Kto ma miluje, bude zachovávať moje slovo a môj Otec ho bude milovať; prídem k nemu a urobíme si uňho príbytok. ²⁴ Kto ma nemiluje, nezachováva moje slová. A slovo, ktoré počujete, nie je moje, ale Otcovo, toho, ktorý ma poslal.

²⁵ Toto som vám povedal, kým som ešte u vás. ²⁶ Ale Tešiteľ, Duch Svätý, ktorého pošle Otec v mojom mene, naučí vás všetko a pripomenie vám všetko, čo som vám povedal. ²⁷ Pokoj vám zanechávam, svoj pokoj vám dávam. Ale ja vám nedávam, ako svet dáva. Nech sa vám srdce nevzrušuje a nestrachuje. ²⁸ Počuli ste, že som vám povedal: Odchádzam – a prídem k vám. Keby ste ma milovali, radovali by ste sa, že idem k Otcovi, lebo Otec je väčší ako ja. ²⁹ A povedal som vám to teraz, skôr ako sa to stane, aby

^{14, 15 - 17.} Druhá potešujúca myšlienka v Ježišovej rozlúčkovej reči je prislúbenie Ducha Svätého. „Tešiteľ“ (gr. parákletos) má viacej významov: obranca, zástanca, pomocník, obhajca.

^{14, 18 - 26.} Tretia potešujúca myšlienka pre učeníkov

a pre celú Cirkev je mystické zjednotenie s Kristom. Život a osud učeníkov i Cirkvi je tajomným a nadprirodzeným spôsobom zrastený s Ježišom. Veď celá Cirkev je Kristovo tajomné telo.

^{14, 28.} Ježiš ako človek je menší od Otca.

ste uverili, keď sa to stane. ³⁰ Už s vami nebudem veľa hovoriť, lebo prichádza knieža sveta. Nado mnou nemá nijakú moc, ³¹ ale svet má poznať, že milujem Otca a robím, ako mi prikázal Otec. Vstaňte, poďme stadiaľto!

15 Vinič a ratolesti. – ¹ Ja som pravý vinič a môj Otec je vinohradník. ² On každú ratolesť, ktorá na mne neprináša ovocie, odrezáva, a každú, ktorá ovocie prináša, čistí, aby prinášala viac ovocia. ³ Vy ste už čistí pre slovo, ktoré som vám povedal. ⁴ Ostaňte vo mne a ja vo vás. Ako ratolesť nemôže prinášať ovocie sama od seba, ak neostane na viniči, tak ani vy, ak neostanete vo mne. ⁵ Ja som vinič, vy ste ratolesti. Kto ostáva vo mne a ja v ňom, prináša veľa ovocia; lebo bezo mňa nemôžete nič urobiť. ⁶ Ak niekto neostane vo mne, vyhodí ho von ako ratolesť a uschne. Potom ich pozbierajú, hodia ich do ohňa a zhoria. ⁷ Ak ostanete vo mne a moje slová ostanú vo vás, proste, o čo chcete, a splní sa vám to. ⁸ Môj Otec je oslávený tým, že prinášate veľa ovocia a stanete sa mojimi učeníkmi. ⁹ Ako mňa miluje Otec, tak ja milujem vás. Ostaňte v mojej láske! ¹⁰ Ak budete zachovávať moje prikázania, ostanete v mojej láske, ako ja zachovávam prikázania svojho Otca a ostávam v jeho láske. ¹¹ Toto som vám povedal, aby vo vás bola moja radosť a aby vaša radosť bola úplná.

Prikázanie lásky. – ¹² Toto je moje prikázanie: Aby ste sa milovali navzájom, ako som ja miloval vás. ¹³ Nik nemá väčšiu lásku ako ten, kto položí život za svojich priateľov. ¹⁴ Vy ste moji priatelia, ak robíte, čo vám prikazujem. ¹⁵ Už vás nenazývam sluhami, lebo sluha nevie, čo robí jeho pán. Nazval som vás priateľmi, pretože som vám oznámil všetko, čo som počul od svojho Otca. ¹⁶ Nie vy ste si vyvolili mňa, ale ja som si vyvolil vás a ustanovil som vás, aby ste išli a prinášali ovocie a aby vaše ovocie zostalo; aby vám Otec dal všetko, o čo ho budete prosiť v mojom mene. ¹⁷ Toto vám prikazujem: Aby ste sa milovali navzájom.

14

30

—

15

17

15, 1 – 11. Podobenstvo o viniči úzko súvisí s ustanovením Eucharistie. Inak obraz viniča bol učeníkom veľmi blízky a známy, lebo Palestína bola odpradávná krajinou hrozna a vína. Spasiteľ nám chce objasniť úzke spojenie medzi sebou, duchovným

viničom, ktorý je zdrojom všetkých milostí, a veriacimi, ktorí sa vierou a láskou do neho zapájajú a z neho ako ratolesti vyrastajú a čerpajú šťavu nadprirodzeného života.

Nenávisť sveta. – ¹⁸ Ak vás svet nenávidí, vedzte, že mňa nenávidel prv ako vás. ¹⁹ Keby ste boli zo sveta, svet by miloval, čo je jeho, ale preto, že nie ste zo sveta, že som si vás ja vyvolil zo sveta, svet vás nenávidí. ²⁰ Spomeňte si na slovo, ktoré som vám povedal: Sluha nie je väčší ako jeho pán. Ak mňa prenasledovali, budú prenasledovať aj vás; ak zachovávali moje slovo, budú zachovávať aj vaše. ²¹ Ale to všetko vám budú robiť pre moje meno, lebo nepoznajú toho, ktorý ma poslal. ²² Keby som nebol prišiel a nebol im hovoril, nemali by hriech. Ale teraz nemajú výhovorku pre svoj hriech. ²³ Kto nenávidí mňa, nenávidí aj môjho Otca. ²⁴ Keby som nebol medzi nimi konal skutky, aké nik iný nekonal, nemali by hriech. Ale teraz videli a znenávideli aj mňa, aj môjho Otca. ²⁵ To preto, aby sa splnilo slovo napísané v ich Zákone: *„Nenávideli ma bez príčiny.“* ²⁶ Keď príde Tešiteľ, ktorého vám ja pošlem od Otca, Duch pravdy, ktorý vychádza od Otca, on o mne vydá svedectvo. ²⁷ Ale aj vy vydávate svedectvo, lebo ste so mnou od začiatku.

15
18
—
16
11

16 ¹ Toto som vám povedal, aby ste sa nepohoršovali. ² Vylúčia vás zo synagóg, ba prichádza hodina, keď sa každý, kto vás zabije, bude nazdávať, že tým slúži Bohu. ³ A budú to robiť preto, že nepoznali Otca ani mňa. ⁴ A toto som vám povedal, aby ste si spomenuli, keď príde ich hodina, že som vám to hovoril. Spočiatku som vám o tom nerozprával, lebo som bol s vami.

Dielo Ducha Svätého. – ⁵ No teraz idem k tomu, ktorý ma poslal, a nik z vás sa ma nepýta: „Kam ideš?“ ⁶ Ale srdce vám naplnil smútok, že som vám to povedal. ⁷ Lenže hovorím vám pravdu: Je pre vás lepšie, aby som odišiel. Lebo ak neodídem, Tešiteľ k vám nepríde. Ale keď odídem, pošlem ho k vám. ⁸ A keď príde on, ukáže svetu, čo je hriech, čo spravodlivosť a čo súd. ⁹ Hriech je, že neveria vo mňa, ¹⁰ spravodlivosť, že idem k Otcovi a už ma neuvidíte, ¹¹ a súd, že knieža tohto sveta je už odsúdené.

15, 18 – 25. Aký bude osud učeníkov, Cirkvi vo svete? Ak je podľa podobenstva o viniči život Cirkvi životom Krista, potom aj ona bude mať ten údel, aký mal Kristus.

15, 25. Ž 35, 19; 69, 5.

16, 5 – 15. Pôsobenie Ducha Svätého sa prejaví v troch

smeroch: v obvinení sveta z hriechu, že nechcel uznať Ježiša; v spravodlivosti, že jeho dielo je spravodlivé, inak by sa nemohol vrátiť k Otcovi; v súde, v ktorom bude zlomená moc diabla.

¹² Ešte veľa vám mám toho povedať, ale teraz by ste to nezniesli.

¹³ Keď príde on, Duch pravdy, uvedie vás do plnej pravdy, lebo nebude hovoriť sám zo seba, ale bude hovoriť, čo počuje, a zvestuje vám, čo má prísť. ¹⁴ On ma oslávi, lebo z môjho vezme a zvestuje vám. ¹⁵ Všetko, čo má Otec, je moje. Preto som povedal, že z môjho vezme a zvestuje vám.

Ježiš odchádza, ale zasa príde. – ¹⁶ Ešte chvíľku a už ma nevidíte a zasa chvíľku a uvidíte ma.“ ¹⁷ Niektorí z jeho učeníkov si medzi sebou hovorili: „Čo je to, že nám hovorí: ‚Ešte chvíľku a nevidíte ma a zasa chvíľku a uvidíte ma,‘ a: ‚Idem k Otcovi?‘“ ¹⁸ Hovorili: „Čo je to, že hovorí: ‚Ešte chvíľku?‘ Nevieme, čo hovorí.“ ¹⁹ Ježiš spoznal, že sa ho chcú opýtať, a povedal im: „Dohadujete sa medzi sebou o tom, že som povedal: ‚Ešte chvíľku a nevidíte ma a zasa chvíľku a uvidíte ma?‘“ ²⁰ Veru, veru, hovorím vám: Vy budete plakať a nariekať, a svet sa bude radovať. Budete žiaľovať, ale váš smútok sa premení na radosť. ²¹ Keď žena rodí, je sklúčená, lebo prišla jej hodina. No len čo porodí dieťa, už nemyslí na bolesti pre radosť, že prišiel na svet človek. ²² Aj vy ste teraz smutní; ale zasa vás uvidím a vaše srdce sa bude radovať. A vašu radosť vám nik nevezme. ²³ V ten deň sa ma už nebudete na nič pytať.

Záver Ježišovej rozlúčkovej reči. – Veru, veru, hovorím vám: Ak budete o niečo prosiť Otca v mojom mene, dá vám to. ²⁴ Doteraz ste o nič neprosili v mojom mene. Proste a dostanete, aby vaša radosť bola úplná. ²⁵ Toto som vám hovoril v obrazoch. No prichádza hodina, keď vám už nebudem hovoriť v obrazoch, ale budem vám o Otcovi hovoriť otvorene. ²⁶ V ten deň budete prosiť v mojom mene. A nevravím vám, že ja budem prosiť Otca za vás. ²⁷ Veď Otec sám vás miluje, lebo vy ste milovali mňa a uverili ste, že som vyšiel od Boha. ²⁸ Vyšiel som od Otca a prišiel som na svet; a zasa opúšťam svet a idem k Otcovi.“ ²⁹ Jeho učeníci

16

12

—

16

29

16, 12 – 15. Z týchto výrokov je zjavné, že Duch Svätý ako osoba závisí nielen od Otca, ale aj od Syna. To teologicky znamená, že tretia božská osoba pochádza od Otca i od Syna.

16, 16 – 24. „Ešte chvíľku“, o ktorej Ježiš hovorí a ktorú apoštoli nevedeli pochopiť, je čas od Poslednej večere

do rána Veľkej noci. Vtedy budú plakať a smútiť nad jeho smrťou, svet sa bude radovať, lebo si bude myslieť, že ho premohol.

16, 25 – 33. Na konci Pán Ježiš robí praktický záver svojej rozlúčkovej reči: treba v neho dúfať aj uprostred prenasledovaní, ťažkostí a utrpenia, lebo on premohol svet.

povedali: „Teraz už hovoríš otvorene a nehovoríš v obrazoch. ³⁰ Teraz vieme, že vieš všetko a nepotrebuješ, aby sa ťa dakto spytoval. Preto veríme, že si vyšiel od Boha.“ ³¹ Ježiš im odvetil: „Teraz veríte? ³² Hľa, prichádza hodina, ba už prišla, keď sa rozpráchnete, každý svojou stranou, a mňa necháte samého. Ale nie som sám, lebo Otec je so mnou. ³³ Toto som vám povedal, aby ste vo mne mali pokoj. Vo svete máte súženie, ale dúfajte, ja som premohol svet!“

16

30

—

17

12

JEŽIŠOVA VEĽKŇAZSKÁ MODLITBA, 17, 1 – 26

17 Ježiš sa modlí za seba. – ¹ Keď to Ježiš povedal, pozdvihol oči k nebu a hovoril: „Otče, nadišla hodina: Osláv svojho Syna, aby Syn oslávil teba, ² tak ako si mu dal moc nad každým telom, aby všetko, čo si dal ty jemu, im darovalo večný život. ³ A večný život je v tom, aby poznali teba, jediného pravého Boha, a toho, ktorého si poslal, Ježiša Krista. ⁴ Ja som ťa oslávil na zemi: dokončil som dielo, ktoré si mi dal vykonať. ⁵ A teraz ty, Otče, osláv mňa pri sebe slávou, ktorú som mal u teba skôr, ako bol svet.

Ježiš sa modlí za apoštolov. – ⁶ Zjavil som tvoje meno ľuďom, ktorých si mi dal zo sveta. Tvoji boli a dal si ich mne a oni zachovali tvoje slovo. ⁷ Teraz poznali, že všetko, čo si mi dal, je od teba, ⁸ lebo slová, ktoré si ty dal mne, ja som dal im. A oni ich prijali a naozaj spoznali, že som vyšiel od teba, a uverili, že si ma ty poslal. ⁹ Za nich prosím. Neprosím za svet, ale za tých, ktorých si mi dal, lebo sú tvoji. ¹⁰ A všetko, čo je moje, je tvoje, a čo je tvoje, je moje. A v nich som oslávený. ¹¹ Už nie som vo svete, ale oni sú vo svete a ja idem k tebe. Svätý Otče, zachovaj ich vo svojom mene, ktoré si ty dal mne, aby boli jedno ako my.

¹² Kým som bol s nimi, ja som ich zachovával v tvojom mene, ktoré si mi dal. Ochránil som ich a nikto z nich sa nestratil, iba syn

17, 1 – 26. Pánova reč pri Poslednej večeri vyvrcholuje v prekrásnej modlitbe, ktorá sa právom nazýva veľkňazskou. V nej sa náš najvyšší Veľkňaz nahlas, s očami pozdvihnutými k nebu a s rozopätými rukami modlí za seba (v. 1–5), za učeníkov (v. 6–19) a napokon za celú Cirkev (v. 20–26). Spasiteľove slová sú priamo výronom jeho božského Srdca a prejavom jeho nesmiernej lásky k ľuďom.

17, 1. „Nadišla hodina“; hodina umučenia je preňho

aj časom oslávenia.

17, 6 – 19. Z troch dôvodov sa modlí za učeníkov: sú Otcovi a Ježišovi, pretože celý svoj život zasvätili evanjeliu; v nich sa prejavila jeho sláva, pretože s vierou prijali jeho učenie; sú vo svete, kde nebude s nimi ako viditeľná opora.

17, 6. „Tvoje meno“ – tvoje božstvo a tajomnú podstatu, tvoj otcovský vzťah k ľuďom.

zatratenia, aby sa splnilo Písmo. ¹³ Ale teraz idem k tebe a toto hovoriť na svete, aby mali v sebe moju radosť – a úplnú. ¹⁴ Dal som im tvoje slovo a svet ich znenávidel, lebo nie sú zo sveta, ako ani ja nie som zo sveta.

¹⁵ Neprosím, aby si ich vzal zo sveta, ale aby si ich ochránil pred Zlým. ¹⁶ Nie sú zo sveta, ako ani ja nie som zo sveta. ¹⁷ Posväť ich pravdou; tvoje slovo je pravda. ¹⁸ Ako si ty mňa poslal na svet, aj ja som ich poslal do sveta ¹⁹ a pre nich sa ja sám posväčujem, aby boli aj oni posvätení v pravde.

Ježiš sa modlí za Cirkev. – ²⁰ No neprosím len za nich, ale aj za tých, čo skrze ich slovo uveria vo mňa, ²¹ aby všetci boli jedno ako ty, Otče, vo mne a ja v tebe, aby aj oni boli v nás jedno, aby svet uveril, že si ma ty poslal. ²² A slávu, ktorú si ty dal mne, ja som dal im, aby boli jedno, ako sme my jedno – ²³ ja v nich a ty vo mne. Nech sú tak dokonale jedno, aby svet spoznal, že si ma ty poslal a že ich miluješ tak, ako miluješ mňa.

²⁴ Otče, chcem, aby aj tí, ktorých si mi dal, boli so mnou tam, kde som ja, aby videli moju slávu, ktorú si mi dal, lebo si ma miloval pred stvorením sveta.

²⁵ Spravodlivý Otče, svet ťa nepozná, ale ja ťa poznám. I oni spoznali, že si ma ty poslal. ²⁶ Ohlásil som im tvoje meno a ešte ohlásim, aby láska, ktorou ma miluješ, bola v nich a aby som v nich bol ja.“

C. UMUČENIE, 18, 1 – 19, 42

18 **Zajatie Ježiša.** – ¹ Keď to Ježiš povedal, vyšiel so svojimi učeníkmi za potok Cedron. Tam bola záhrada. Vošiel do nej on i jeho učeníci. ² O tom mieste však vedel aj jeho zradca Judáš, lebo Ježiš sa tam často schádzal so svojimi učeníkmi. ³ Judáš vzal kohortu a sluhov od veľkňazov a farizejov a prišiel ta s lampášmi, faklami a zbraňami. ⁴ Ale Ježiš, keďže vedel všetko, čo malo naňho prísť, popodišiel a opýtal sa ich: „Koho hľadáte?“

17, 20 – 26. Pre veriacich, pre členov Cirkvi, Pán prosí od Otca milosť jednoty, aby boli medzi sebou a s trojediným Bohom spojení putami lásky, aby boli jedno medzi sebou a jedno v Bohu, ako sú jedno Boh Otec a Boh Syn, aby boli v trojedinom Bohu a trojediný Boh v nich.

17, 22 – 24. Slovo „sláva“ tu možno chápať ako „bož-

skú vebnosť“ alebo „božskú prirodzenosť“. Tí, čo sú spojení s Kristom, majú účasť na tejto sláve (porov. 2 Pt 1, 4).

18, 1. Mt 26, 36; Mk 14, 32; Lk 22, 39. – Cedron (Kedron) je potok tečúci medzi Jeruzalemom a Olivovou horou.

18, 2 – 11. Mt 26, 47 – 56; Mk 14, 43 – 52; Lk 22, 47 – 53.

17

13

—

18

4

⁵ Odpovedali mu: „Ježiša Nazaretského.“ Povedal im: „Ja som.“ Bol s nimi aj zradca Judáš. ⁶ Ako im povedal: „Ja som,“ cúvli a popadali na zem. ⁷ Znova sa ich teda opýtal: „Koho hľadáte?“ Oni povedali: „Ježiša Nazaretského.“ ⁸ Ježiš odvetil: „Povedal som vám: Ja som. Keď teda mňa hľadáte, týchto nechajte odísť!“ ⁹ Tak sa malo splniť slovo, ktoré povedal: „Z tých, ktorých si mi dal, nestratil som ani jedného.“ ¹⁰ Šimon Peter mal meč. Vytasil ho, zasiahol ním veľkňazovho sluhu a odťal mu pravé ucho. Sluha sa volal Malchus. **18** ¹¹ Ale Ježiš Petrovi povedal: „Schovaj meč do pošvy! Azda nemám piť kalich, ktorý mi dal Otec?!“
5

18 — **18** **24** **Ježiš pred Annášom a Kajfášom. Peter zapiera Ježiša.** – ¹² Kohorta, veliteľ a židovskí sluhovia Ježiša chytili, zviazali ho ¹³ a priviedli najprv k Annášovi; bol totiž testom Kajfáša, ktorý bol veľkňazom toho roka. ¹⁴ A bol to Kajfáš, čo poradil Židom: „Je lepšie, ak zomrie jeden človek za ľud.“

¹⁵ Za Ježišom šiel Šimon Peter a iný učeník. Ten učeník sa poznal s veľkňazom a vošiel s Ježišom do veľkňazovho dvora, ¹⁶ Peter však ostal vonku pri dverách. Potom ten druhý učeník, čo sa poznal s veľkňazom, vyšiel, prehovoril s vrátničkou a voviedol ta Petra. ¹⁷ Tu vrátnička povedala Petrovi: „Nie si aj ty z učeníkov toho človeka?“ On vravel: „Nie som.“ ¹⁸ Stáli tam sluhovia a strážnici, ktorí si rozložili oheň, lebo bolo chladno, a zohrievali sa. S nimi stál aj Peter a zohrieval sa.

¹⁹ Veľkňaz sa vypytoval Ježiša na jeho učeníkov a na jeho učenie.

²⁰ Ježiš mu odpovedal: „Ja som verejne hovoril svetu. Vždy som učil v synagóge a v chráme, kde sa schádzajú všetci Židia, a nič som nehovoril tajne. ²¹ Prečo sa pýtaš mňa? Opýtaj sa tých, ktorí počuli, čo som im hovoril! Oni vedia, čo som hovoril.“ ²² Ako to povedal, jeden zo sluhov, čo tam stál, udrel Ježiša po tvári a povedal: „Tak odpovedáš veľkňazovi?“ ²³ Ježiš mu odvetil: „Ak som zle povedal, dokáž, čo bolo zlé, ale ak dobre, prečo ma biješ?!“ ²⁴ A tak ho Annáš zviazaného poslal k veľkňazovi Kajfášovi.

18, 5. „Ja som“, pozri poznámku k 8, 24. Ku Kristovi, teda k Bohu, sa má pristúpiť s bážňou a úctou (*Ex* 19, 22 a 2 *Sam* 6, 7).

18, 12 – 27. *Mt* 26, 57 – 75; *Mk* 14, 53 – 72; *Lk* 22, 54 – 71.

18, 13. Iba Ján uvádza, že Ježiša najprv predviedli pred Annáša. On bol veľkňazom v rokoch 6 – 15 po Kr. Po ňom v tejto hodnosti nasledovali jeho piati

synovia a zať Kajfáš. Hoci už nebol veľkňazom, mal aj naďalej veľký vplyv. Ježiša priviedli k nemu, aby mu polichotili, ale hlavne preto, aby ho Annáš zadržal, kým sa u Kajfáša nezišla veľrada. Býval v tom istom paláci ako zať Kajfáš. Tak si vysvetlíme tvrdenie synoptikov, že vojaci priviedli Ježiša do domu veľkňaza Kajfáša.

²⁵ Šimon Peter tam stál a zohrieval sa. I pýtali sa ho: „Nie si aj ty z jeho učeníkov?“ On zaprel: „Nie som.“ ²⁶ Jeden z veľkňazových sluhov, príbuzný toho, ktorému Peter odťal ucho, vravel: „A nevidel som ťa s ním v záhrade?!“ ²⁷ Peter znova zaprel – a vtom zaspieval kohút.

Ježiš pred Pilátom. – ²⁸ Od Kajfáša viedli Ježiša do vládnej budovy. Bolo už ráno. Ale oni do vládnej budovy nevošli, aby sa nepoškvrnili a mohli jesť veľkonočného baránka. ²⁹ Preto vyšiel von za nimi Pilát a opýtal sa: „Akú žalobu podávate proti tomuto človeku?“ ³⁰ Odpovedali mu: „Keby tento nebol zločinec, neboli by sme ti ho vydali.“ ³¹ Pilát im povedal: „Vezmite si ho vy a súdte podľa svojho zákona!“ Židia mu odpovedali: „My nesmieme nikoho usmrtiť.“ ³² Tak sa malo splniť Ježišovo slovo, ktorým naznačil, akou smrťou zomrie.

³³ Pilát opäť vošiel do vládnej budovy. Predvolal si Ježiša a spýtal sa ho: „Si židovský kráľ?“ ³⁴ Ježiš odpovedal: „Hovoríš to sám od seba, alebo ti to iní povedali o mne?“ ³⁵ Pilát odvetil: „Vari som ja Žid? Tvoj národ a veľkňazi mi ťa vydali. Čo si vykonal?“ ³⁶ Ježiš povedal: „Moje kráľovstvo nie je z tohto sveta. Keby moje kráľovstvo bolo z tohto sveta, moji služobníci by sa bili, aby som nebol vydaný Židom. Lenže moje kráľovstvo nie je stadiaľto.“ ³⁷ Pilát mu povedal: „Tak predsa si kráľ?“ Ježiš odpovedal: „Sám hovoríš, že som kráľ. Ja som sa na to narodil a na to som prišiel na svet, aby som vydal svedectvo pravde. Každý, kto je z pravdy, počúva môj hlas.“ ³⁸ Pilát mu povedal: „Čo je pravda?“ Ako to povedal, znova vyšiel k Židom a vravel im: „Ja na ňom nenachádzam nijakú vinu. ³⁹ Je však u vás zvykom, že vám na Veľkú noc prepúšťam jedného väzňa. Chcete teda, aby som vám prepustil židovského kráľa?“ ⁴⁰ Oni znova kričali: „Toho nie, ale Barabáša!“ A Barabáš bol zbojník.

18
25
—
18
40

18, 28–19, 16. Mt 27, 2. 11–30; Mk 15, 1–19; Lk 23, 1–25. 18, 28. O výsluchu pred Kajfášom Ján nehovorí, o to podrobnejšie opisuje súdne rokovanie pred Pilátom. – Počas veľkonočných sviatkov býval Pilát v úradnej budove. Vojst do domu pohana znamenalo poškvrniť sa. Rímska vláda si vyhradila potvrdenie a výkonné právo rozsudkov smrti. Preto museli ísť Židia pred prokurátora Piláta do vládnej budovy v pevnosti Antonia.

– Podľa úradného kalendára až v piatok večer sa v tom roku slávila veľkonočná večera a jedol baránok. Teda Ježiš zomrel vtedy, keď 14. nisan, dátum veľkonočnej večere, pripadol na piatok. Podľa mienky niektorých autorov to bolo 7. apríla roku 30.

18, 32. Ježiš predpovedal (Jn 3, 14; 12, 32), že zomrie smrťou na kríži.

19 **Hľa, človek.** – ¹ Vtedy Pilát Ježiša vzal a dal ho zbičovať. ² Vojaci uplietli z trnía korunu, položili mu ju na hlavu a odeli ho do purpurového plášťa. ³ Prichádzali k nemu a hovorili: „Buď pozdravený, židovský kráľ!“ A bili ho po tvári. ⁴ Pilát znova vyšiel a povedal im: „Pozrite, privádzam vám ho von, aby ste vedeli, že na ňom nijakú vinu nenachádzam.“ ⁵ Ježiš vyšiel von s trňovou korunou a v purpurovom plášti. Pilát im povedal: „Hľa, človek!“ ⁶ Len čo ho zazreli veľkňazi a ich sluhovia, kričali: „Ukrižuj! Ukrižuj ho!“ Pilát im povedal: „Vezmite si ho a ukrižujte. Ja na ňom nenachádzam vinu.“ ⁷ Židia mu odpovedali: „My máme zákon a podľa zákona musí umrieť, lebo sa vydával za Božieho Syna.“ ⁸ Keď to Pilát počul, ešte väčšmi sa naľakal. ⁹ Znova vošiel do vládnej budovy a spýtal sa Ježiša: „Odkiaľ si?“ Ale Ježiš mu neodpovedal. ¹⁰ Pilát sa ho spýtal: „So mnou sa nechceš rozprávať?! Nevieš, že mám moc prepustiť ťa a moc ukrižovať ťa?“ ¹¹ Ježiš odpovedal: „Nemal by si nado mnou nijakú moc, keby ti to nebolo dané zhora. Preto má väčší hriech ten, čo ma vydal tebe.“

19
1
—
19
18

Pilátov výrok. – ¹² Od tej chvíle sa Pilát usiloval prepustiť ho. Ale Židia kričali: „Ak ho prepustiš, nie si priateľom cisára. Každý, kto sa vydáva za kráľa, stavia sa proti cisárovi.“ ¹³ Keď Pilát počul tieto slová, vyviedol Ježiša von a sadol si na súdnu stolicu na mieste zvanom Lithostrotus, po hebrejsky Gabbatha. ¹⁴ Bol Prípravný deň pred Veľkou nocou, okolo poludnia. Tu povedal Židom: „Hľa, váš kráľ!“ ¹⁵ Ale oni kričali: „Preč s ním! Preč s ním! Ukrižuj ho!“ Pilát im povedal: „Vášho kráľa mám ukrižovať?!“ Veľkňazi odpovedali: „Nemáme kráľa, iba cisára!“ ¹⁶ Tak im ho teda vydal, aby ho ukrižovali. A oni prevzali Ježiša.

Križová cesta a ukrižovanie. – ¹⁷ Sám si niesol kríž a vyšiel na miesto, ktoré sa volá Lebka, po hebrejsky Golgota. ¹⁸ Tam ho

19, 1–16. Mt 27, 22–31; Mk 15, 15–20; Lk 23, 24–25.

19, 7. Porov. Lv 24, 15 a n.

19, 11. Každý, kto je poverený zodpovedným úradom, musí Bohu účtovať, či verne a svedomito vykonával svoje povinnosti a či nezneužil svoje práva. – Židia, najmä ich predstavitelia, majú väčšiu vinu než Pilát, lebo mohli a mali vedieť, kto je Ježiš. – Pilát už predtým cítil akýsi vnútorný nepokoj alebo obavu, že napriek presvedčeniu o jeho nevine dal Ježiša stýrať ako zločínca. Teraz však, keď počul, že sa robí Božím Synom,

bál sa ešte viac. Možno ho znepokojovala myšlienka, že by to azda predsa mohol byť nejaký boh v ľudskej podobe alebo nejaký poloboh, takže keby ho odsúdil, zvolal by na seba trest a božskú pomstu.

19, 16–30. Mt 27, 31–50; Mk 15, 20–37; Lk 23, 26–46. – Ján neopisuje križovú cestu. Uvádza iba dva základné a isté body: vládnu budovu, odkiaľ sa sprievod pohol, a Golgotu, kde Ježiša ukrižovali; no pritom zaznamenáva veci celkom nové, prípadne podrobnejšie opisuje už známe.

ukrižovali a s ním iných dvoch, z jednej i druhej strany, Ježiša v prostriedku. ¹⁹ Pilát vyhotovil aj nápis a pripevnil ho na kríž. Bolo tam napísané: „Ježiš Nazaretský, židovský kráľ.“ ²⁰ Tento nápis čítalo mnoho Židov, lebo miesto, kde Ježiša ukrižovali, bolo blízko mesta; a bol napísaný po hebrejsky, latinsky a grécky. ²¹ Židovskí veľkňazi povedali Pilátovi: „Nepíš: Židovský kráľ, ale: On povedal: ‚Som židovský kráľ.‘“ ²² Pilát odpovedal: „Čo som napísal, to som napísal.“

Rozdelili si jeho šaty. – ²³ Keď vojaci Ježiša ukrižovali, vzali jeho šaty a rozdelili ich na štyri časti, pre každého vojaka jednu. Vzali aj spodný odev. Ale tento odev bol nezošívajúci, odhora v celku utkaný. ²⁴ Preto si medzi sebou povedali: „Netrhajme ho, ale losujme oň, čím bude!“ Aby sa splnilo Písmo:

*„Rozdelili si moje šaty
a o môj odev hodili los.“*

19
19
—
19
33

A vojaci to tak urobili.

Ježiš a jeho matka. – ²⁵ Pri Ježišovom kríži stála jeho matka, sestra jeho matky, Mária Kleopasova, a Mária Magdaléna. ²⁶ Keď Ježiš uzrel matku a pri nej učeníka, ktorého miloval, povedal matke: „Žena, hľa, tvoj syn!“ ²⁷ Potom povedal učeníkovi: „Hľa, tvoja matka!“ A od tej hodiny si ju učeník vzal k sebe.

Ježiš na kríži umiera. – ²⁸ Potom Ježiš vo vedomí, že je už všetko dokonané, povedal, aby sa splnilo Písmo: „Žízňim.“ ²⁹ Bola tam nádoba plná octu. Nastokli teda na yzop špongiu naplnenú octom a podali mu ju k ústam. ³⁰ Keď Ježiš okúsil ocot, povedal: „Je dokonané.“ Naklonil hlavu a odovzdal ducha.

Prebodli mu bok. – ³¹ Keďže bol Prípravný deň, Židia požiadali Piláta, aby ukrižovaným polámali nohy a sňali ich, aby nezostali telá na kríži cez sobotu, lebo v tú sobotu bol veľký sviatok. ³² Prišli teda vojaci a polámali kosti prvému aj druhému, čo boli s ním ukrižovaní. ³³ No keď prišli k Ježišovi a videli, že je už mŕtvy, kosti mu

19, 24. Ž 22, 19.

19, 25. Nevie sa, či ide o tri alebo štyri ženy. Ak sa za sestru „jeho matky“ berie Mária Kleopasova, tak sú tri.

19, 28. Ž 22, 16.

19, 29. Porov. Ž 69, 22. – Ocot (vlastne kyslé víno) zmie-

šaný s myrhou dávali piť odsúdeným na trest smrti, aby sa omámili a aby sa im tak zmiernili bolesti.

19, 31–37. „Prípravný deň“ rozumej prípravný deň na sobotu, ale súčasne aj na Veľkú noc. Polámanie kostí malo urýchliť smrť.

nepolámali, ³⁴ ale jeden z vojakov mu kopijou prebodol bok a hneď vyšla krv a voda. ³⁵ A ten, ktorý to videl, vydal o tom svedectvo a jeho svedectvo je pravdivé. On vie, že hovorí pravdu, aby ste aj vy uverili. ³⁶ Toto sa stalo, aby sa splnilo Písmo: „*Kosť mu nebude zlomená.*“ ³⁷ A na inom mieste Písmo hovorí: „*Uvidia, koho prebodli.*“

Ježišov pohreb. – ³⁸ Potom Jozef z Arimatey, ktorý bol Ježišovým učeníkom, ale tajným, lebo sa bál Židov, poprosil Piláta, aby mu dovolil sňať Ježišovo telo. A Pilát dovolil. Išiel teda a sňal jeho telo.

19 ³⁹ Prišiel aj Nikodém, ten, čo bol kedysi u neho v noci. Priniesol asi
34 sto libier zmesi myrhy s aloou. ⁴⁰ Vzali Ježišovo telo a zavinuli ho
— do plátna s voňavými olejmi, ako je u Židov zvykom pochovávať.

20 ⁴¹ V tých miestach, kde bol ukrižovaný, bola záhrada a v záhrade
4 nový hrob, v ktorom ešte nik neležal. ⁴² Tam teda uložili Ježiša,
lebo bol židovský Pripravný deň a hrob bol blízko.

VIII. Vzkriesený Pán, 20, 1 – 31

20 **Prázdny hrob. Peter a Ján pri hrobe.** – ¹ Ráno prvého dňa v týždni, ešte za tmy, prišla Mária Magdaléna k hrobu a videla, že kameň je od hrobu odvalený. ² Bežala teda a prišla k Šimonovi Petrovi a k inému učeníkovi, ktorého mal Ježiš tak rád, a povedala im: „Odniesli Pána z hrobu a nevieme, kde ho položili.“ ³ Peter a ten druhý učeník sa zobrali a išli k hrobu. ⁴ Bežali obaja, ale ten druhý učeník bežal rýchlejšie,

19, 34. Vojak prebodol srdce naozaj odborne. Úder šiel z pravej strany cez pľúca do srdca. Šlo rozhodne o smrteľnú ranu. Svätopisec tvrdí, že z prebodnutého boku vyšla krv a voda. Dôkladnejšie lekárske výskumy dokázali nielen možnosť, ale priamo potvrdili pravdivosť tohto úkazu: u ľudí, ktorí sa dlho trápia v prudkých smrteľných mukách, sa v osrdcovníku tvorí sérum naoko podobné vode.

19, 36. *Ex* 12, 46; *Nm* 9, 12; *Ž* 34, 21. – V *Ex* 12, 46 a v *Nm* 9, 12 je reč o veľkonočnom baránkovi, ktorý je predobrazom Krista.

19, 37. *Zach* 12, 10. – Krv potvrdzuje skutočnosť obeť baránka, obetovaného za život sveta (6, 51), a voda, symbol Ducha, jej duchovnú plodnosť. Mnohí otcovia, nie bez dôvodu, videli vo vode symbol krstu a v krvi symbol Eucharistie, a v obidvoch týchto sviatostiach znamenie Cirkvi, novú Evu zrodenú z nového Adama

(porov. *Ef* 5, 23–32).

19, 38–42. *Mt* 27, 57–61; *Mk* 15, 42–47; *Lk* 23, 50–56.

19, 42. Museli sa ponáhľať, aby ešte pred začiatkom veľkonočných sviatkov (sviatočný deň sa začínal už večer) boli s pochovávaním hotoví.

20, 1–10. *Mt* 28, 1–8; *Mk* 16, 1–8; *Lk* 24, 1–11. – Správy štyroch evanjelistov o tom, že ženy našli Ježišov hrob prázdny, sú v podstate rovnaké, ale v niektorých podrobnostiach sa líšia, lebo nie všetci svätopisci zachytili tie isté jednotlivosti. – Magdaléna, sprevádzaná aj inými ženami, išla k hrobu, aby lepšie upravila mŕtve Ježišovo telo.

20, 1. T. j. v nedeľu. Nedeľa sa takto stáva dňom Pána, najväčším sviatočným dňom kresťanov namiesto židovskej soboty, na pamiatku Kristovho vzkriesenia.

20, 2. Ten „iný učeník“ je Ján.

predbehol Petra a prišiel k hrobu prvý. ⁵ Nahol sa a videl tam položené plachty; dnu však nevkročil. ⁶ Potom prišiel aj Šimon Peter, ktorý ho nasledoval, a vošiel do hrobu. Videl tam položené plachty ⁷ aj šatku, ktorú mal Ježiš na hlave. Lenže tá nebola pri plachtách, lež osobitne zvinutá na inom mieste. ⁸ Vtedy vošiel aj druhý učeník, ten, čo prišiel k hrobu prvý, a videl i uveril. ⁹ Ešte totiž nechápali Písmo, že má vstať z mŕtvych. ¹⁰ Potom sa učeníci vrátili domov.

Ježiš sa zjavuje Márii Magdaléne. – ¹¹ Ale Mária stála vonku pri hrobe a plakala. Ako tak plakala, nahla sa do hrobu ¹² a videla dvoch anjelov v bielom sedieť tam, kde bolo predtým uložené Ježišovo telo, jedného pri hlave, druhého pri nohách. ¹³ Oni sa jej opýtali: „Žena, prečo plačeš?“ Vravela im: „Odniesli môjho Pána a neviem, kde ho položili.“ ¹⁴ Keď to povedala, obrátila sa a videla tam stáť Ježiša; no nevedela, že je to Ježiš. ¹⁵ Ježiš sa jej opýtal: „Žena, prečo plačeš? Koho hľadáš?“ Ona mu v domnení, že je to záhradník, povedala: „Pane, ak si ho ty odniesol, povedz mi, kde si ho položil, a ja si ho vezmem.“ ¹⁶ Ježiš ju oslovil: „Mária!“ Ona sa obrátila a po hebrejsky mu povedala: „Rabbuni,“ čo znamená Učiteľ. ¹⁷ Ježiš jej povedal: „Už ma nedrž, veď som ešte nevstúpil k Otcovi; ale choď k mojim bratom a povedz im: Vystupujem k môjmu Otcovi a vášmu Otcovi, k môjmu Bohu a vášmu Bohu.“ ¹⁸ Mária Magdaléna išla a zvestovala učeníkom: „Videla som Pána,“ a že jej toto povedal.

Ježiš sa zjavuje učeníkom a dáva im moc odpúšťať hriechy. – ¹⁹ Večer v ten istý prvý deň v týždni, keď boli učeníci zo strachu pred Židmi zhromaždení za zatvorenými dverami, prišiel Ježiš, stal si doprostred a povedal im: „Pokoj vám!“ ²⁰ Ako to povedal, ukázal im ruky a bok. Učeníci sa zaradovali, keď videli Pána. ²¹ A znova im povedal: „Pokoj vám! Ako mňa poslal Otec, aj ja posielam vás.“ ²² Keď to povedal, dýchol na nich a hovoril im: „Prijmite Ducha

20, 5. Učeník rešpektuje Petrovo prvenstvo.

20, 9. Napr. *Ž* 16, 8–11; *Iz* 53, 10–12 a iné.

20, 11–18. *Mt* 28, 9–10; *Mk* 6, 9–11.

20, 16. „Rabbuni“ – oslovenie slávnostnejšie než Rabbi; často sa ním vyjadrovalo volanie adresované Bohu.

20, 19–23. *Mk* 16, 14; *Lk* 24, 36–43.

20, 19. Ježišovo oslávené telo už nepodliehalo zákonu hmoty, a tak zatvorené dvere neboli na prekážku.

– „Pokoj vám“ bol zvyčajný vtedajší pozdrav, ale v Pánových ústach má plnší význam (porov. 14, 27; 16, 33).

20, 22. Ježišovo dýchnutie symbolizuje Ducha, ktorý je princípom nového stvorenia.

Svätého. ²³ Komu odpustíte hriechy, budú mu odpustené, komu ich zadržíte, budú zadržané.“

Ježiš a Tomáš. – ²⁴ Tomáš, jeden z Dvanástich, nazývaný Didymus, nebol s nimi, keď prišiel Ježiš. ²⁵ Ostatní učeníci mu hovorili: „Videli sme Pána.“ Ale on im povedal: „Ak neuvidím na jeho rukách stopy po klincoch a nevložím svoj prst do rán po klincoch a nevložím svoju ruku do jeho boku, neverím.“

20 ²⁶ O osem dní boli jeho učeníci zasa vnútri a Tomáš bol s nimi. Prišiel Ježiš, hoci dvere boli zatvorené, stal si doprostred a povedal: „Pokoj **23** vám!“ ²⁷ Potom povedal Tomášovi: „Vlož sem prst a pozri moje ruky! Vystri ruku a vlož ju do môjho boku! A nebuď neveriaci, ale veriaci!“

21 ²⁸ Tomáš mu odpovedal: „Pán môj a Boh môj!“ ²⁹ Ježiš mu povedal: „Uveril si, pretože si ma videl. Blahoslavení tí, čo nevideli, a uverili.“ **7**

Záver. – ³⁰ Ježiš urobil pred očami svojich učeníkov ešte mnoho iných znamení, ktoré nie sú zapísané v tejto knihe. ³¹ Ale toto je napísané, aby ste verili, že Ježiš je Mesiáš, Boží Syn, a aby ste vierou mali život v jeho mene.

Dodatok, 21, 1 – 25

21 **Ježiš sa zjavuje v Galilei.** – ¹ Potom sa Ježiš znova zjavil učeníkom pri Tiberiadskom mori. A zjavil sa takto: ² Boli spolu Šimon Peter, Tomáš nazývaný Didymus, Natanael z Kány Galilejskej, Zebedejovi synovia a iní dvaja z jeho učeníkov. ³ Šimon Peter im povedal: „Idem loviť ryby.“ Povedali mu: „Pôjdeme aj my s tebou.“ Išli a nastúpili na loď. Ale tej noci nechytli nič.

⁴ Keď sa už rozodnilo, stál Ježiš na brehu; ale učeníci nevedeli, že je to Ježiš. ⁵ A Ježiš sa ich opýtal: „Deti, máte niečo na jedenie?“ Odpovedali mu: „Nemáme.“ ⁶ On im povedal: „Spustite sieť z pravej strany lode a nájdete.“ Oni spustili a pre množstvo rýb ju už nevládali vytiahnuť. ⁷ Učeník, ktorého Ježiš miloval, povedal Petrovi:

20, 23. V tomto texte sa uvádza ustanovenie sviatosti zmierenia; Pán Ježiš udeľuje apoštolom zvláštny dar Ducha Svätého a zvláštnu moc, aby mohli ľuďom odpúšťať hriechy.

20, 29. „A uverili“ svedectvom apoštolov.

20, 30 – 31. Tieto dva verše sú vlastne záverom Jánovho evanjelia. Neskôr bola pridaná 21. kapitola, aby sa

doplnilo tzv. „evanjelium štyridsiatich dní“ (čo Ježiš hovoril učeníkom od svojho zmrtnýchvstania do nanebovstúpenia).

21, 7. Tým učeníkom, ktorého „Ježiš miloval“, bol Ján. Šimon Peter „bol nahý“, t. j. mal len dlhšiu rybársku košeľu (rybársky pracovný odev).

„To je Pán.“ Len čo Šimon Peter počul, že je to Pán, pripásal si šaty – bol totiž nahý – a skočil do mora. ⁸ Ostatní učeníci prišli na lodi, lebo neboli ďaleko od brehu, len asi dvesto laktov, a sieť s rybami ťahali za sebou.

⁹ Keď vystúpili na breh, videli rozloženú pahrebu a na nej položenú rybu a chlieb. ¹⁰ Ježiš im povedal: „Doneste z rýb, čo ste teraz chytili!“ ¹¹ Šimon Peter šiel a vytiahol na breh sieť plnú veľkých rýb. Bolo ich stopäťdesiattri. A hoci ich bolo toľko, sieť sa nepretrhla.

¹² Ježiš im povedal: „Podťe jest!“ A nik z učeníkov sa ho neodvážil spýtať: „Kto si?“, lebo vedeli, že je to Pán.

¹³ Ježiš pristúpil, vzal chlieb a dával im; podobne aj rybu. ¹⁴ To sa Ježiš učeníkom zjavil už tretí raz od svojho zmŕtvychvstania.

Ježiš udeľuje Petrovi pastiersky úrad v Cirkvi. – ¹⁵ Keď sa najedli, Ježiš sa opýtal Šimona Petra: „Šimon, syn Jánov, miluješ ma väčšmi ako títo?“ Odpovedal mu: „Áno, Pane, ty vieš, že ťa mám rád.“ Ježiš mu povedal: „Pas moje baránky.“ ¹⁶ Opýtal sa ho aj druhý raz: „Šimon, syn Jánov, miluješ ma?“ On mu odpovedal: „Áno, Pane, ty vieš, že ťa mám rád.“ Ježiš mu povedal: „Pas moje ovce!“ ¹⁷ Pýtal sa ho tretí raz: „Šimon, syn Jánov, máš ma rád?“ Petra zarmútilo, že sa ho tretí raz spýtal: „Máš ma rád?“, a povedal mu: „Pane, ty vieš všetko, ty dobre vieš, že ťa mám rád.“ Ježiš mu povedal: „Pas moje ovce! ¹⁸ Veru, veru, hovorím ti: Keď si bol mladší, sám si sa opásal a chodil si, kade si chcel. Ale keď zostarneš, vystrieš ruky, iný ťa opáše a povedie, kam nechceš.“ ¹⁹ To povedal, aby naznačil, akou smrťou oslávi Boha. Ako to povedal, vyzval ho: „Pod' za mnou!“

Jánova budúcnosť. – ²⁰ Peter sa obrátil a videl, že za nimi ide učeník, ktorého Ježiš miloval, ten, čo sa pri večeri naklonil k jeho

21

8

—

21

20

21, 8. Lakeť = okolo 0,45 m.

21, 11. Cirkevní otcovia vidia v prehojnom rybolove predobraz plodnej práce apoštolov pod vedením Petra, ktorí sa stali naozaj „rybármi duší“ (porov. Mt 4, 18 – 22; 13, 47 – 50; Mk 1, 16 – 20; Lk 5, 1 – 11).

21, 15 – 19. Kristus po svojom zmŕtvychvstani rehabilituje Petra a dáva mu moc nad celou Cirkvou. – Trojitým vyznaním lásky Peter odčičňuje trojnásobné zapretie. U sv. Matúša 16, 13 – 20 (porov. Mk 8, 27 – 30; Lk 9, 18 – 21) Ježiš prisľúbil Petrovi najvyššiu plnoprávnú moc v Cirkvi. Teraz ho ako dobrý pastier ustanovuje za svoj-

ho zástupcu. Z Pánových slov je jasné, že Petrovi osobitne zveruje zvláštnu starosť o duchovné stádo svojej Cirkvi. Peter bude tu na zemi priamym Kristovým zástupcom. Tak rozumel Pánovým slovám sv. Ján, očiti svedkovia, ostatní apoštolí i kresťania prvých storočí. A je len prirodzeným dôsledkom časového rozpätia Cirkvi, jej jestvovania, že v nej musí byť vždy niekto, kto predstavuje túto najvyššiu autoritu. Sú to nástupcovia sv. Petra v jeho pastierskom úrade – rímski biskupi.

21, 18 – 19. Predpoveď mučeníckej smrti.

hrudi a spýtal sa: „Pane, kto ťa to zradí?“ ²¹ Keď ho teda Peter zazrel, povedal Ježišovi: „Pane, a čo bude s týmto?“ ²² Ježiš mu odpovedal: „Ak chcem, aby zostal, kým neprídem, čo teba do toho? Ty pod' za mnou!“ ²³ A tak sa medzi bratmi rozchýrilo, že ten učeník neumrie. No Ježiš mu nepovedal: „Neumrie,“ ale: „Ak chcem, aby zostal, kým neprídem, čo teba do toho?“

Záver. – ²⁴ To je ten učeník, ktorý o týchto veciach vydáva svedectvo a toto napísal. A vieme, že jeho svedectvo je pravdivé. ²⁵ Ale Ježiš urobil ešte veľa iného. Keby sa to všetko malo dopodrobna opísať, myslím, ani na celom svete by nebolo dosť miesta na knihy, ktoré by bolo treba napísať.

21

21

—

21

25

^{21, 23.} „Medzi bratmi“, t. j. medzi kresťanmi.

^{21, 24.} Teda ani Jánovo evanjelium nemožno považo-

vať iba za teologické úvahy, ale je to svedectvo.